

Portfolio

LC – scholing

Klassenmanagement en didactische flexibiliteit

Jasper van Pelt

1 juni 2015

Begeleider: Jos Hamers

Inhoudsopgave

<u>Deel A: Beginsituatie</u>	blz.
Inleiding	3
Beginsituatie rollen: Docent, coach, onderwijsontwikkelaar	3
CV	4
Opdrachtenblad Wie is wie?	6
Disc test	7
Reflectie op Disc test	9
Reflectie op dag 1	10
<u>Deel B: Marzano en reflecties</u>	
Inleiding	12
Marzano: - Wat Werkt op School?	13
- Wat Werkt in de Klas?	14
- De Kunst en Wetenschap van het lesgeven?	15
Onderwijsontwikkelaar Team Welzijn en Onderwijs Almere	16
Reflecties les 2 t/m 11	18 t/m 44
Slotreflectie op persoonlijke groei: - Communicatie	45
- LC-docent	45
- Coach	45
- Onderwijsontwikkelaar	46
<u>Deel C: Bewijsstukken.</u>	
Bijlage: kerntaken en werkprocessen	47
Bewijsstuk 1 t/m 11	49 t/m 68
<u>Bronnen</u>	69

Deel A: Beginsituatie

Inleiding

In deel A schets ik de beginsituatie van mij rondom het begin van de LC training Klassenmanagement en didactische flexibiliteit. Ik start met een beschrijving voor wat betreft de drie rollen die voor mij in meer en mindere mate aan de orde komen. Ik doe dat om inzicht te krijgen daarin, zodat ik mijzelf efficiënt kan ontwikkelen. Daarna volgt mijn officiële CV en de Disc gedragstest waarop ik reflecteer. Tot slot een toevoeging van materiaal van de eerste les, waarin in het kort een opsomming van mijn perceptie van een goede docent staat + een reflectie op de eerste les.

Beginsituatie: 3 – 11 - 14

Docent:

Reeds 25 jaar ben ik actief in het onderwijs als muziekdocent en ook als projectdocent. Dat betekent dat ik voor mijzelf reeds routines heb ontwikkeld. Routines zoals in de lesopbouw, in de vakdidactiek en in het omgaan met de studenten. Wat ik voor mijzelf als docent uit de LC training als doel wil halen is nieuwe impulsen voor wat betreft het aanleren van leerstof, nieuwe werkvormen leren en toepassen. Eigenlijk alles wat met lesgeven te maken heeft waardoor de leeropbrengst bij de student vergroot wordt. Effectiviteit en rendement daar sta ik heel erg open voor om daarin verbeteringsslagen te maken

Coach:

Als coach ben ik zo'n 20 jaar actief, met name de 1 op 1 coaching in gesprekken met studenten maken een onderdeel uit van mijn baan. In deze training ligt niet mijn prioriteit op dit onderdeel. Natuurlijk wil ik nieuwe kennis opdoen en toepassen in mijn praktijk en waar nodig aanscherpingen ook hier in de effectiviteit en rendementen.

Onderwijsontwikkelaar:

Ik heb sinds dat ik in het onderwijs zit alleen maar mijn eigen lesmateriaal ontwikkeld. Sinds dit jaar is het voor noodzakelijk om samen te werken en een curriculum in een groter teamverband rekening houdend met nieuwe visies en nieuwe manieren van onderwijs, bijv het werken in thema. Dat vind ik een uitdaging en is nieuw voor mij. Sinds sept 2014 zit ik in een ontwikkelgroep van Kunstdocenten om een visie te ontwikkelen voor kunsteducatie hetgeen een hoofdrol gaat spelen in de visie van het onderwijs zoals het team Welzijn in Almere dat gaat vormgeven. In aug 2015 starten we met een nieuw curriculum. De uitwerking daarvan moet via een domein ontwikkel groep terug worden gecommuniceerd m.b.v. integrale opdrachten naar de docenten die op hun beurt de integrale opdrachten vertalen naar lesniveau. In dit proces ben ik een schakel. Vanaf de visie van kunsteducatie waarin creativiteit een belangrijke plaats inneemt voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling, naar de domeinontwikkelgroep naar de docenten. Mijn onderwijsontwerp zal gaan over het ontwerpen van twee integrale opdrachten die ontwikkeld worden op domein niveau en vertaald moeten worden naar lesniveau. Als doel wil ik mijzelf profileren als iemand met vakkennis, een voortrekker zijn in de communicatie en iemand die ook de nieuwe inzichten kan mee nemen naar andere docenten en ontwikkelaars. De LC training biedt mij hopelijk handvatten om het doel te realiseren.

CV

Naam J.C. (Jasper) van Pelt
Geboortejaar 1964
Woonplaats Lelystad

Profiel Muziek professional doceren en uitvoerend, affiniteit met andere kunstdisciplines zoals: dans, drama en beeldend, helikopterview, analytisch vermogen, creatief denken, humor, procesmatig denken, pragmatisch, proactief, kennisdelen, communiceren, relativeren, oplossingsgericht denken, slagvaardig, stimulerend en motiverend.

Opleiding

2011- 2013 Master Kunsteducatie AHK Amsterdam
1983-1988 Docent Muziek -5 jarige opl. 1^e gr. - Hilversums Conservatorium
1977-1983 Havo – Het Nieuwe Lyceum/Goois Avondcollege

Cursussen

Educatiemeter
Gesprekstechnieken
LC scholingscertificaat Kwaliteitszorg, resultaat: Goed
LC scholingscertificaat Docentenstage (Zweden) resultaat: Goed.

Werkervaring 1994 – heden

MBO 'T Roer/ROC Flevoland., Lelystad/Almere

Werkzaamheden
Team OA/SAW
2003 - heden

Muziek

- Alle fases muziek doceren, voorbereiding, nakijken, administreren
- Muziekprogramma's ontwikkelen niveau 3 en 4 alle fases en BBL
- Minor doceren, voorbereiding, nakijken, administreren
- K & C Zang
- Beheer lokaal/materialen

Werkzaamheden
Team OA
2003 - heden

Overige

- Coach basisfase-hoofdphase-uitstroomfase
- SLB doceren, voorbereiding, nakijken, administreren
- BPV begeleiding basisfase-hoofdphase-uitstroomfase richting Basisonderwijs
- Project begeleiding, voorbereiding, nakijken, administreren
- Projectprogramma's ontwikkelen
- Kamp/Londen Begeleiding
- Portfolio nakijken, beoordelen
- Assessment gesprekken

Werkzaamheden
Team SPW
1994 - 2002

Muziek

- Alle leerjaren muziek doceren, voorbereiding, nakijken, administreren
- Muziekprogramma's ontwikkelen alle leerjaren
- Beheer lokaal/materialen

<i>Werkzaamheden</i> <i>Team SPW</i> <i>1994 - 2002</i>	<p><i>Overige</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Coach 1^e – 2^e – 3^e leerjaar • Mentor/tutorles doceren, voorbereiding, nakijken, administreren • BPV begeleiding alle leerjaren – Kinderopvang, Speciaal en Basisonderwijs, Asielzoekers, Jeugdinternaat, Gehandicaptenhuizen • Project begeleiding, voorbereiding, nakijken, administreren • Projectprogramma's ontwikkelen • Kamp Begeleiding
1994 – 1996 <i>Werkzaamheden</i>	V.O. Scholengemeenschap Lelystad, Lelystad Muziek doceren, verzorgen van vervangingslessen
1993 – 1994 <i>Werkzaamheden</i>	V.O. Het Baken, Almere Muziek doceren
1991 – 1994 <i>werkzaamheden</i>	Zelfstandige muziekpraktijk, Huizen (N.H.) Piano, Blokfluit, Zang, Trombone, Contrabas, Basgitaar, Muziektheorie, voorbereiding op toelating Conservatorium.
1990 – 1991 <i>Werkzaamheden</i>	Mavo, Baarn Muziek doceren
1989 – 1990 <i>Werkzaamheden</i>	Toneelmeester Omroep NCRV, Hilversum Verzorgen van faciliteiten t.b.v. Radio Kamer en Symfonie orkest. Gewerkt in o.a. Concertgebouw, Muziekcentrum Vredenburg en Hilversumse omroepstudio's
1988 – 1989 <i>Werkzaamheden</i>	Dienstplichtig Militair, Cavalerie Kapel , Amersfoort Als trombonist en tubaspeler verzorgen van concerten bij Militaire parades zoals: Taptoe Breda, Prinsjesdag
Neven- werkzaamheden	Als uitvoerend musicus o.a. op bas, piano, trombone actief sinds 1981, optredens binnen- en buitenland o.a. North Sea Jazzfestival, Breda Jazzfestival, Jazz in Duketown, Ascona Jazzfestival, Arosa Festival, Haugesund festival. Upton on Severn jazzfestival.
Websites	www.jaspervanpelt.com www.myspace.com/jaspervanpelt www.bbburners.nl

Opdrachten blad Lc Training: Wie is wie?

Stap 1

Vertel eens iets over jezelf.

Personalia

Jasper van Pelt

Relevante achtergrond

25 jaar onderwijservaring, docent, coach, muziek, kunst, studiebegeleiding, projecten , stagebezoeken,

Je huidige werkplek

Wat, hoeveel, waar, met wie, wanneer

25 collega's – afd Welzijn en Onderwijs, fulltime baan. voornamelijk onderwijsassistenten en agogisch werk

Je drive in je werk

Waarom? Wat houdt je geïnspireerd?

Interactie met studenten, uiterste uit studenten halen, overdracht van inspiratie, begeleiden, motiveren van studenten.

Verwachtingen

Wat verwacht je van deze opleiding?

IK verwacht inspiratie op te doen vwb. het vak onderwijs, nieuwe gezichten, nieuwe inzichten, nieuwe gezichtspunten voor mij en nieuwe ontwikkelingen uit het onderwijs.

Stap 2

Een excellente docent

Haal een docent uit je herinnering: van vroeger of een collega nu, waarvan je vindt dat het een excellente docent is.

Wat vond je sterk aan deze docent?

Henk Schut, geeft kunstvak.

Hij biedt ruimte voor ontwikkeling en geeft feedback.

Hij biedt faciliteiten in praktische zin.

Welke elementen van de docent heb je ook?

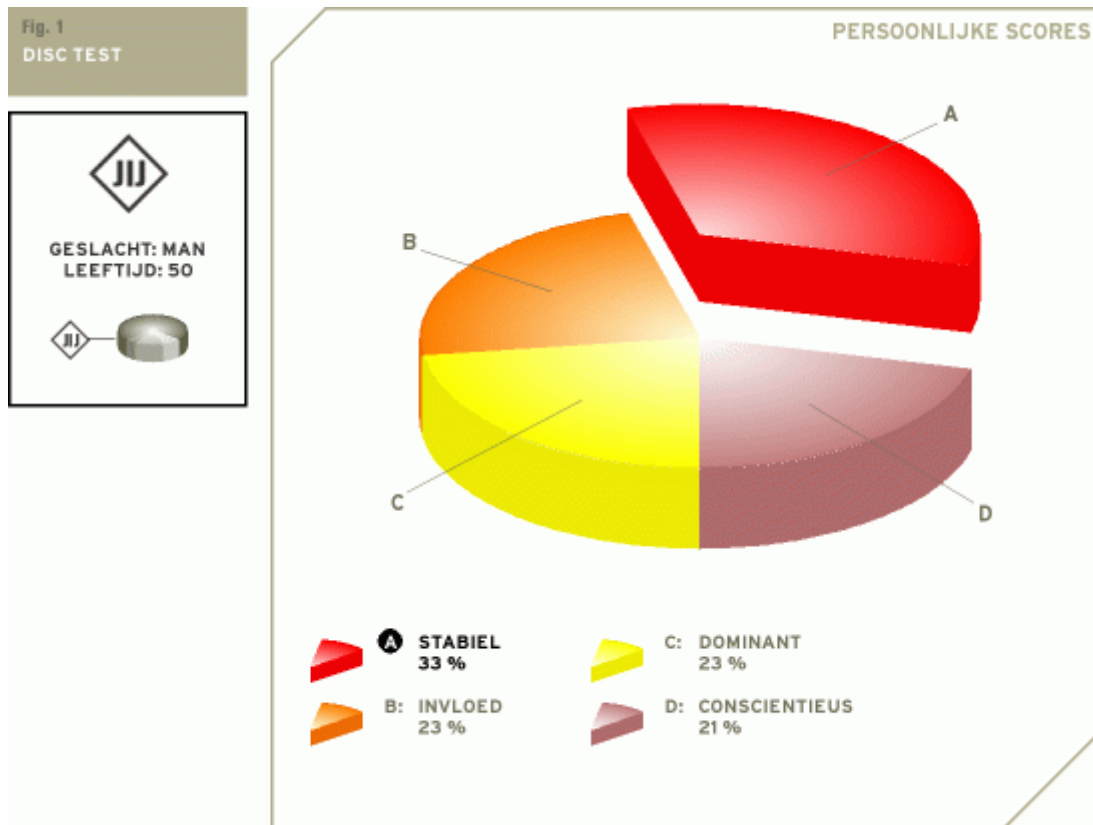
Ik probeer beide toe te passen en probeer studenten te inspireren.

Welke elementen mis je nu die in je andere docenten wel ziet en je zou willen ontwikkelen?

- Daadkrachtig
- Direct optreden
- Meer profileren van eigen mening.

DISC Gedrag patronen

Tijdens de eerste fase van de LC scholing Klassenmanagement heb ik een DISC gedrag patronen test gemaakt. Hier kwam het volgende persoonlijkheidsprofiel volgens de DISC zelftest.

Het hoogste percentage komt waarschijnlijk overeen met jouw meest dominante gedragstijl, het op een na hoogste percentage met je daarna meest bepalende gedragstijl, etc. De vier DISC factoren staat voor jou geordend als volgt: Stabiel, Invloed, Dominant en Consciëntieus.

Jouw DISC persoonlijkheidstypering

Je meest duidelijke gedragstijl is waarschijnlijk **Stabiel**, gevolgd door **Invloed**. Wanneer je duidelijk eerst **Stabiel** en daarna **Invloed** als belangrijkste gedragstijl hebt, geldt dat de positieve indruk die je dan op mensen maakt als volgt is:

Je geniet van contact met mensen en helpt ze graag. Je bent evenwichtig en voor veel mensen aangenaam in de omgang. Hoewel je eerder kalm en beheerst bent dan zorgelijk,

straal je toch enthousiasme en optimisme uit. Je helpende, luisterende en empathische karakter zorgt ervoor dat je een goede coach bent. Wanneer mensen hulp nodig hebben of advies ben jij vaak degene die ze daarvoor opzoeken.

Hier staan enkele eigenschappen en gedragingen van mensen die **relatief hoog** scoren op **Stabiel**:

- zijn over het algemeen geduldig, kalm en beheerst.
- zijn zeer bereid om anderen te helpen - vooral mensen die ze als vrienden beschouwen. Zijn over het algemeen in staat om uit te doen wat gedaan moet worden en voeren routinematig werk met geduld en zorg uit.

Hieronder staan enkele eigenschappen en gedragingen van mensen die **relatief hoog** scoren op **Invloed**:

- hebben een sterke behoefte aan gezelschap en leren graag mensen kennen.
- zijn over het algemeen optimistisch, extravert en sociaal vaardig.
- bouwen snel en gemakkelijk relaties met anderen op.

Hier volgen enkele eigenschappen en gedragingen van mensen die **relatief laag** scoren op **Dominant**:

- hebben een voorkeur voor rust en harmonie.
- laten liever eerst anderen het initiatief nemen of problemen oplossen.
- zijn doorgaans rustig en niet overhaast in hun aanpak.
- zijn redelijk voorzichtig en schatten risico's eerst zorgvuldig in voor ze aan iets beginnen. Ze zijn over het algemeen geliefd vanwege hun milde en rustige karakter. Anderen zien hen als geduldig, kalm, bedachtzaam en als goede luisteraars. Soms kan hun bezorgdheid om mensen en de gevoelens van die mensen ze er van weerhouden om onprettige situaties of relaties te verbreken.

Hier volgen enkele eigenschappen en gedragingen van mensen die **relatief laag** scoren op **Consciëntieus**:

- zijn onafhankelijk en ongeremd.
- hebben een hekel aan regels en beperkingen.
- worden bij voorkeur beoordeeld op hun resultaten en zijn altijd bereid om nieuwe wegen te bewandelen. Ze zijn ruimdenkend en open in hun ideeën, uitspraken en handelingen. Ze verlangen naar vrijheid en hebben er heel veel voor over om dit te bereiken. Repeterend en routinematig werk delegeren of vermijden ze het liefst.

Reflectie op de Disc test.

2b. Welke sterke kanten/kwaliteiten herken je bij jezelf in de beschrijving van de DISC types?

Ik ben zeker geduldig, kalm en beheerst en ga graag met mensen om. Ik heb een hekel aan regels en probeer daar binnen veel de grenzen op te zoeken op verschillende gebieden zowel van mijzelf als van anderen. Ik ben optimistisch, sociaal vaardig en wil graag nieuwe dingen leren.

3b. Welke zwakke kanten herken je bij jezelf in de beschrijvingen van de DISC types?

Ik laat zeker vaak het initiatief aan anderen over om een eerste stap te zetten. Ik ben onafhankelijk, heb daarom soms niet altijd de juiste aansluiting bij de groep, bijv. afwijkende mening of juist zaken vanuit een ander perspectief zien. Dan krijg ik de rest van de groep over mij heen, of niet mee.

4b. Welke kerntaak/rol van de LC Docent ligt jou het beste? En waarom?

Excellent Docent, Als docent heb ik veel ervaring en vind ik zelf heel plezierig om te doen. Studenten met plezier aan het werk zien en ze motiveren om het uiterste uit hun zelf te halen vind ik een uitdaging en doe ik mijn best voor. Hierin kan ik zeker mijn kwaliteiten in kwijt.

Onderwijsexpert/Ontwikkelaar: dit is een rol die ik juist in dit jaar verder wil en ga ontwikkelen.

Coach. Hier ligt niet mijn prioriteit alhoewel ik merk dat in het onderwijs natuurlijk de docent steeds meer een coachende rol krijgt tijdens de les. Maar de 1 op 1 gesprekken die te maken hebben met loopbaan zijn niet mijn favoriete onderdeel in het onderwijs. Ondanks mijn kwaliteiten als geduld en empathisch vermogen vind ik het voor mij zelf veel te weinig dynamisch en te abstract. Coachen is vaak praten. Ik ben meer van doen, onderzoeken, en daarop reflecteren.

Coördinator/voortrekker bij veranderingen. Niet, hierin heb geen ervaring en reikt ook niet tot mijn ambitie.

5b. Hoe zou je je verder willen ontwikkelen om beter gebruik te maken van je kwaliteiten en communicatiestijl?

Uit mijzelf blijf ik vaak dicht bij mijn kwaliteiten en gewoontes. Het zou goed voor mij om mij te ontwikkelen om meer initiatief te nemen in visies communiceren, het samenvatten van afspraken, een verbindingspersoon zijn tussen allerlei lagen die nodig zijn bij onderwijsontwikkeling.

6b. Verdere conclusies/inzichten nav de DISC zelftest:

Ik herken mijzelf compleet in deze uitkomst van de disc test, zowel de sterke als zwakke punten. Eigenlijk is de uitslag een bevestiging van wat ik weet, en geeft mij weer een extra bewustwording van kwaliteiten als te ontwikkelen punten. Al met al een fijne uitslag voor mij waarmee ik verder kan.

Wat vind ik een goede docent:

vanuit de LCgroep kwam naar voren:

• Humor	• Kennis
• Goed vertellen	• Bevlogenheid
• Duidelijk	• Humor
• Streng/rechtvaardig	• Differentiëren
• Structuur	• Duidelijkheid
• Interesse in student	• Jezelf zijn
• Ruimte geven voor ontwikkeling	• Goed uitleggen
• Vertrouwen geven	• Positieve grondhouding
• Inspireren	• Geduld
• Praktische faciliteiten bieden.	• Vertrouwen
•	• Oprechte interesse
•	• Belevingswereld
•	• Ruimte
•	• Zelfreflectie.

Als ik bovenstaande twee kolommen zie dan zijn er heel veel overeenkomsten. Ik ben het zeker eens met alle items die uit de LC groep kwamen. Dat betekent dat een docent een duizendpoot moet zijn. Dat onderschrijf ik vanuit mijn ervaring. Zowel specialistische vakkennis alsmede allerlei sociale vaardigheden, didactische werkvormen, organisatorische vaardigheden en niet te vergeten administratieve vaardigheden zijn allemaal vereist en een must voor een goede docent.

Reflectie op dag 1: Wat Werkt op School? 3 november 2014

Gevoelens

Wat is jouw reactie op het onderzoek van Marzano?

Het ziet er gedegen uit, het is grondig, er is veel onderzocht en het is relevant voor mij als docent en in het onderwijs als geheel

Leren

Wat heb je geleerd van het onderzoek van Marzano?

Ik heb geleerd dat er veel aspecten een rol spelen in het leerproces van de student.

Kun je een lijst met principes maken die weergeven wat je geleerd hebt?

Het zijn principes die in het onderwijs te maken hebben met

- De leerling

- De school
- De docent

Relatie met 'jouw wereld'

Wat zou de eerste actie zijn die jij als veranderaar in jouw team zou inzetten.

- Wat is de probleemstelling?
- Wat ga je doen?
- Hoe ga je dat doen?

Het team waarin ik werk bevat uitsluitend LC docenten, er is niet een probleem in het lesgeven. De inspectie heeft ons inmiddels op alle fronten een voldoende gegeven. We moeten wel aan de slag met een nieuw curriculum. Ik kan er op letten dat op docent niveau er koppelingen worden gemaakt met het werk van Marzano. Ik ga dat doen door middel van participeren in ontwikkelgroepen en op die manier alert zorgen voor de borging daarvan.

Hoe nu verder

Wat neem je mee uit het werk van Marzano om verder te onderzoeken?

- Uitdagende doelen + effectieve feedback op schoolniveau
- Sturen en herontwerpen van het programma op docentniveau
- Didactische aanpak op docentniveau

Deel B

Inleiding

Mijn onderwijsontwerp heeft een belangrijke rol gespeeld in de periode dat deze training liep van november 2014 tot juni 2015. Daarvoor is het in feite al begonnen voor mij met het overleggen met de kunsteducatie docenten om een visie te formuleren. Deze visie waarin creativiteit een hoofdrol vervult in de persoonlijke en professionele ontwikkeling komt vervolgens aan de orde in mijn onderwijsontwerp.

In dit deel leg ik ten eerste een link van Marzano en hetgeen ik geleerd en toegepast heb in mijn onderwijsontwerp en als docent. Als tweede leg ik de stappen uit in chronologische volgorde die ik heb moeten doorlopen om mijn onderwijsontwerp gerealiseerd te krijgen.

Vervolgens komen mijn reflecties aan de orde, ze zijn gebaseerd op de 10 lessen die ik gevolgd heb voor de LC training. Aan de orde komen vooral reflecties die slaan op pedagogisch/didactische aspecten als LC docent en naarmate de training vorderde komt meer mijn rol als onderwijsontwikkelaar aan de orde zoals in reflectie 5,7 en 10 .

Tot slot reflecteer ik op mijn groei vanaf de beginsituatie beschreven in deel A tot het einde van deze training. Ik kijk als laatste vooruit in de toekomst want na deze training stopt mijn rol niet als onderwijsontwikkelaar, het eerste jaar is nu op domeinniveau af en aangescherpt, in het vervolg staat voor 2015/16 het 2^e en 3^e leerjaar gepland om te ontwikkelen.

Marzano

Voor mij was Marzano geen onbekende naam. We hebben op schoolniveau met een aantal docenten al eens een workshop gehad met daarin een presentatie van het werk van Marzano. Mijn voorkennis was derhalve aanwezig op het gebied van Marzano, maar slechts heel basaal heb ik gemerkt. Natuurlijk wist ik dat hij wetenschapper is en een meta analyse gedaan heeft voor wat betreft factoren die een rol spelen in het onderwijs. Het was leerzaam om in deze training daar op in te zoomen. Er zijn een aantal zaken de revue gepasseerd waardoor ik scherper in de rol van docent en coach ben gaan zitten. Tevens heb ik een aantal zaken meegenomen als onderwijsontwikkelaar. Ik zal ze in combinatie met het werk van Marzano stuk voor stuk beschrijven.

Het eerste wat we over Marzano lezen was: Het cirkelschema uit het boek: **Wat Werkt op School**.

Het gaat in de kern uit van de prestaties en ontwikkeling van de student. Dat staat centraal. Vervolgens staan er twee invloedsferen: de buitenschoolse en schoolse omgeving. Verre weg de grootste invloed 80% vindt buiten school plaats. Dit is het leerling/studentniveau. De andere twee niveaus: School en docentniveau hebben 20% invloed. De school en docent vormen samen de schoolomgeving. Hiervan heeft de docent 2/3 invloed op de leerprestaties van de student en de school 1/3 deel. Om het geheel inzichtelijk te maken heeft Marzano een plaatje hiervan ontworpen in de vorm van onderstaand cirkelschema.

Onderwijsontwikkelaar

Zowel op schoolniveau als op leraar niveau heb ik zaken kunnen toepassen.

Op schoolniveau ben ik in mijn rol als ontwikkelaar bezig geweest met het ontwerpen van nieuwe integrale opdrachten. Dit komt uit het nieuwe KD 2015 Pedagogisch Werk. De integrale opdrachten passen in het totaal programma. Dat programma moet haalbaar zijn voor studenten en opgedegen. Er zit een oplopende moeilijkheidsgraad in voor wat betreft de kwaliteit van het werk en opdrachten, alsmede een steeds grotere verantwoordelijkheid voor de student voor het eigen werk. De student moet meer keuzes maken en zijn bewustzijnsverhoging wordt steeds groter. Dit heeft te maken met de uitdagende doelen en feedback die er in de integrale opdrachten zitten ingebouwd. Deze twee aspecten op schoolniveau vwb het programma als geheel en doelen/feedback heb ik heel bewust trachten te implementeren in mijn onderwijsontwerp waarmee de link naar het Marzano iig gewaarborgd is.

Docent

Op docent niveau ben ik bezig geweest met de didactische aanpak. Marzano beschrijft 9 in het cirkelschema en werkt ze verder uit in het boek: **Wat werkt in de klas**. Er zijn didactische strategieën waarvan ik vooral gebruik van heb gemaakt in mijn lespraktijk zal ik hierbij stuk voor stuk doornemen.

- Voorkennis activeren: Vanuit het VUT model (vooruitkijken/voorkennis, uitvoering en Terugblikken) heb ik getracht consequent in mijn lessen in te brengen. Ik merk dat studenten het prettig vinden om herinnering op te halen van eerdere lesstof waardoor ze gemakkelijker een koppeling kunnen maken met de nieuwe. Ze zien verbanden. Tevens geeft het de docent een mogelijkheid om aan te sluiten bij hun kennis, waardoor de studenten zich serieus genomen voelen.
- Doelen stellen en feedback geven: Beide deed ik vanzelfsprekend al, maar door deze LC training ben ik mij meer bewust geworden van het hoge leerrendement. Ik laat studenten nu bewust doelen stellen en inhaken op verschillende niveaus (gedifferentieerd werken) die ze kunnen bereiken. Daarop kan ik tijdens de les bijv. met presentaties dan ook meer duidelijk feedback geven. Uiteindelijk geeft het de student van daaruit ook weer meer handvatten om een evaluatie te schrijven in verschillende niveaus. Het terugblikken in rubrics en ook de docent kan daarop een beoordeling geven in rubrics. Dit schept een enorme duidelijkheid voor het leerproces van de student in het algemeen. Hij weet waar hij staat en kan vanaf dat punt (een nieuw beginpunt) weer verder met zijn ontwikkeling.
- Coöperatief leren heb ik dmv deze training zeker kunnen aanscherpen. Dit merk ik geeft meer dynamiek in het lesgeven, even een werkvorm waarin ze bijv. met tweetallen iets onderzoeken, een mening geven en dan weer verder, is zeker een verrijking gebleken voor mijn lessen.

Alle drie deze didactische strategieën heb ik ook toegepast in mijn presentatie voor mijn onderwijsontwerp!

De overige 6 didactische strategieën liggen er nog voor mij om in de toekomst te gaan exploreren. In mijn aanpak heb ik nu deze drie in mijn routine ingebracht. Na de zomervakantie volgen er meer.

We hebben al eerder gezien bij Wat werkt in de school dat de docent de meest invloedrijke factor binnen de school op de leerprestaties van de student is. In het boek **Kunst en Wetenschap van het lesgeven**, beschrijft Mazano 10 ontwerp vragen die een logische planning zijn voor een adequaat didactisch lesontwerp. Ook hier heeft Marzano als Non verbale representatie een plaatje in de vorm van een model ontworpen om de theorie duidelijk te maken

We zien in het midden: Groen

- Routine onderdelen
- Inhoud specifieke lesonderdelen

We zien aan de buitenkant: Oranje

- Activiteiten ter plekke: bestaande uit: 4 aspecten Leraar/student relatie, studentbetrokkenheid, naleven regels en hoge verwachtingen.

Marzano geeft ons 10 vragen en een checklist voor effectief onderwijs.

1. Hoe stel ik leerdoelen vast en communiceer ik deze, houd ik vorderingen van leerlingen bij en vier ik successen?
2. Hoe laat ik leerlingen goed omgaan met nieuwe kennis?
3. Hoe laat ik leerlingen oefenen en hun begrip van nieuwe kennis verdiepen?
4. Hoe laat ik leerlingen hypothesen opstellen over nieuwe kennis en deze toetsen?

5. Hoe krijg ik betrokken leerlingen?
6. Hoe stel ik regels en routines op en handhaaf ik deze?
7. Hoe herken en erken ik de naleving en het gebrek aan naleving van regels en routines?
8. Hoe bouw en onderhoud ik een goede relatie met leerlingen?
9. Hoe communiceer ik hoge verwachtingen voor alle leerlingen?
10. Hoe ontwikkel ik goede lessen binnen een samenhangend geheel

In de les hebben we er m.b.v. activerende werkvormen aandacht aan besteed. In mijn praktijk spelen deze vragen natuurlijk wel een rol. In de reflectie van Les 3 beschrijf ik dat meer uitgebreid. Ik realiseer mij dat er vwb effectief onderwijs een flinke verbetering is te maken als ik al deze 10 vragen beantwoord en daarop concrete acties zet met name op docentniveau. Ik ben een docent die ook vanuit mijn eigen karakter nieuwsgierig en beschouwend werkt en dit soort vragen en kwesties met andere collega's bespreekt. Dit model heeft mij daaromtrent wel aan het denken gezet hierover ook vooral in het kader van mijn onderwijsontwerp waarin vragen als omgaan met nieuwe kennis, zeer zeker aan de orde is gekomen in mijn domein ontwikkelgroep. Je kunt niet onderwijsconcepten/opdrachten ontwikkelen zonder visie en daar passen deze vragen goed in.

Rol als Onderwijsontwikkelaar Team Welzijn en Onderwijs Almere

Mijn onderwijsontwerp bestond uit het maken van twee integrale opdrachten vanuit het nieuwe KD ism de domein ontwikkelgroep (vertegenwoordigers uit meerdere Welzijn teams). Dit zijn de stappen in chronologische volgorde die ik heb moeten doorlopen. Vanuit de visie van kunsteducatie waarin ik een voortrekkende rol heb gehad, ging ik vanaf 19 januari deelnemen in een domein ontwikkelgroep PW3.

*Sept – dec 2014

= voortrekker kunsteducatie (visievorming) creativiteit i.h.k.v. prof. En persoonlijke ontwikkeling.

= gesprekken met manager over onderwijsconcept i.h.k.v. nieuw te ontwikkelen KD PW

*5 jan = studiedag teamkeuze voor visie

*19 jan = ontwikkel dag Domein werken in groep aan Basisdeel Ij 1 IO- 1.1/1.2/1.3 visie kunsteducatie

*20 jan = ontwikkel dag Domein werken in groep aan uitstroomrichting PW3 kinderopvang IO 5

visie kunsteducatie - **onderwijsontwerp**

*17 feb = stand van zaken ontwikkeling domein – afspraken maken

*18 feb = studiedag – voorbeeld presentatie van integrale opdracht – **onderwijsontwerp**.

*28 maart = ontwikkel dag Domein Werken aan **onderwijsontwerp** PW3 – reflecteren op leerjaar 1 overlappingen/herhalingen/verdiepingen.

*30 april = ontwikkel dag Domein Gewerkt aan Lj 1 1.1/1.2/1.3

*11,12, 13 mei = ontwikkel dag Team Welzijn en onderwijs – visie IO creatief denken, opdrachten ontwikkelen, uitwerking naar ondersteunende vakken, lesniveau muziek, afstemmingen

* 28 mei = ontwikkel dag domein: gewerkt aan Lj 1 4.1/4.2/4.3

De volgende zaken heb ik met name aan de orde laten komen in mijn rol om het onderwijsontwerp te realiseren, zowel inhoudelijk als algemeen.

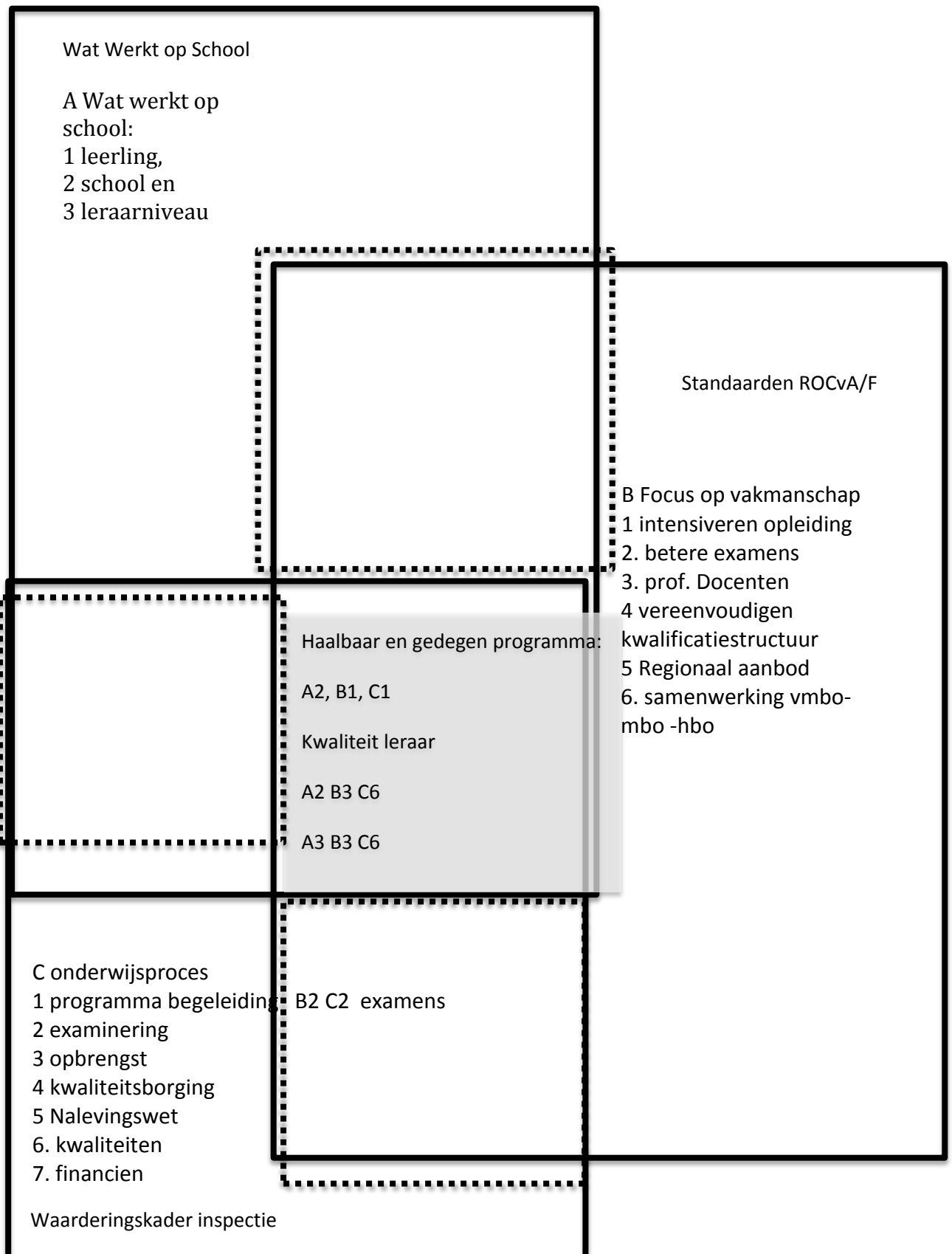
- Communiceren van visie kunsteducatie met team en ontwikkelgroep
- Voorstel doenvoor inhoudelijke grote lijn vanuit werkprocessen
- Als Voortrekker/stimulator/verbindingspersoon fungeren.
- De integrale opdrachten zijn ontwikkeld met visie kunsteducatie/creatief denken
- Marzano doelen stellen – feedback en reflecteren

Feedback vragen aan:

*2 werkveldbegeleiders, 5 studenten van PW3, 1 collega

- Feedback verwerken in de integrale opdrachten
- communiceren van integrale opdrachten (resultaat van onderwijsontwerp) met het team.

Reflectie op dag 2: Marzano, Standaarden en Inspectie

Geef een aantal overeenkomsten en verschillen tussen de drie documenten.

Gebruik daarvoor het bijgaande venndiagram.

Gedaan

Tussen A en C zitten ook overlappingen maar kon ik niet plaatsen in het diagram
A2 met C1,C2,C3

Wat vind je belangrijke elementen van de drie documenten voor het onderwijs in
jouw team.

In feite zijn de drie document op A1,2,3 niveau allemaal van belang je kunt ze niet los van elkaar zien omdat er zowel onderzoek (marzano), visie (Focus op vakmanschap) en verplichte elementen (waarderingskader) in voorkomen. Dit vormt de basis van het onderwijs op het ROC.

Voor mijzelf merk ik dat ik met het onderzoek van Marzano wel een hele stap een verbeteringslag kan maken. Ik denk dat dit voor docenten uit mijn team ook geldt bijv. op docentniveau: De Werk vorm – vergelijken toepassen, dat heeft een hoge opbrengst
In een Haalbaar en gedegen programma

Van het Focus op vakmanschap document zijn wij als team zeker van op de hoogte dat is met ons doorgenomen. Evenals het waarderingskader omdat wij als team kortgeleden een inspectiebezoek hebben gehad, daarop zijn we gedegen voorbereid.

Grote winst is bij me en mijn team te halen bij alle drie de niveau's zoals Marzano die beschrijft in Wat Werkt op school. Om het te specificeren zet ik de 11 betreffende factoren hieronder op een rijtje.

Factor	Sterk op binnen onze opleiding	Kans voor verbetering
1 Schoolniveau		
1.1 Haalbaar en Gedegen Programma	Ja, dat is er nu, maar, zie kans op verbetering , er is een transitie per 1 aug 2015	Vanwege nieuw KD en onderwijsconcept
1.2 Uitdagende doelen en effectieve feedback	Kan meer	Open opdrachten waarbij feedback in het proces een rol speelt
1.3 Betrokkenheid van ouders en gemeenschap	Niet of nauwelijks	Ja, bij opdrachten betrekken, meer maatschappelijk gericht
1.4 Veilige en ordelijke omgeving	Kan meer	Meer faciliteiten, meer verschillende soorten werkruimtes en meer ondersteunend personeel
1.5 Collegialiteit en professionaliteit	Ja.	

Factor	Sterk op onze school	Kans voor verbetering
2. Leraar niveau		
2.1 Didactische aanpak	Verschilt per docent	Meer eenheid vwb visie en uitvoering en Nieuwe integrale opdrachten ontwikkelen+ ondersteunende vakken
2.3 Pedagogisch handelen en klassenmanagement	Verschilt per docent	Meer eenheid vwb visie en uitvoering en Nieuwe integrale opdrachten ontwikkelen+ ondersteunende vakken
2.4 Sturing en herontwerpen programma	Verschilt per docent	Meer eenheid vwb visie en uitvoering en Nieuwe integrale opdrachten ontwikkelen+ ondersteunende vakken
3. Leerling niveau		
3.1 Thuissituatie	ja	Er is een goed functionerend duo coachingssysteem + documentatie
3.2 Achtergrondkennis	ja	Er is een goed functionerend duo coachingssysteem + documentatie
3.3 Motivatie	ja	Bij motivatie gebrek ook adequate acties ondernemen richting student, ouders, docent.

Reflectie op dag 3: Kunst en Wetenschap van het Lesgeven, activerende werkvormen

Deel 1. Kijken naar en met een onderwijsmodel.

Het model rond de Kunst en Wetenschap van het Lesgeven biedt kansen als reflectiemiddel voor je eigen lesgeven en dat wat je om je heen ziet.

Vandaag houd je jezelf en je team een spiegel voor. Wat zie je om je heen en wat zie je in eigen lessen.

Jouw eigen lesgeven	Lesgeven van collega's
Routine-onderdelen <ul style="list-style-type: none"> • Lesdoelen en feedback • Regels en Routines 	
<p>Lesdoelen gebruik ik weinig bewust aan het begin van de les of lesstof. Wel geef ik vooral aan het einde van de lesfeedback of tijdens de les, ligt aan de opdracht, bijv. praktijkopdracht doe ik het gelijk. Schriftelijk geef ik alleen feedback als het de normering niet haalt.</p> <p>Regels en routines volg ik wel strikt, dit voor de duidelijkheid van de student.</p>	<p>Geen zicht op.</p>
Onderdelen rond de inhoud <ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe kennis • Oefenen en verdiepen • Integreren en toepassen 	
<p>Mijn vak muziek blijft dezelfde basiskennis houden, wat wel verandert is de technologie, ict bijv. muzieksoftware programma's. Praktische opdrachten krijgen de studenten veel tijd voor om te oefenen en vervolgens te presenteren.</p>	<p>Geen zicht op.</p>

Activiteiten ter plekke <ul style="list-style-type: none"> • Betrokkenheid en motivatie • Relatie docent-student • Hoge verwachtingen • Regels en routines handhaven 	
<p>Studenten werken over het algemeen aan de opdrachten als het leuk vinden en de relevantie duidelijk is. Juist deze twee aspecten benadruk ik ten zeerste. Ik probeer ze te stimuleren in hun werkproces, doe mee met ze, ik wissel van rol dus bewust, maar blijf altijd docerend en beoordelend.</p> <p>Ik probeer van iedereen dezelfde verwachtingen te hebben.</p> <p>In het handhaven van routines ben ik strikt evenals de regels. Iedereen is gelijk en wordt gelijk behandeld daarin.</p>	<p>Geen zicht op.</p>

Werkvormen

Qua werkvormen kwam het belang van voorkennis aan de orde. In de oefening rondpraat zijn er veel mogelijkheden om de voorkennis te activeren. Dit geeft mogelijkheden voor: interactie, plezier en van elkaar leren

De docent kan erop aansluiten met de vraag: wat heb je gehoord.

Verder kwam de taxonomie van Bloom aan de orde. Dat was nieuw voor mij, de zes stappen vind ik logisch en interessante materie omdat ik het goed kan gebruiken in het kader van creativiteit. De studenten lopen de stappen door om uiteindelijk zelf een bewuste creatie/inbreng van niveau te kunnen realiseren.

De studenten kunnen het dan ook aan elkaar uitleggen, stap 2 het begrijpen heeft tijd nodig. Veel heb ik gehad aan de werkvormen tweepraat, tafelrondje per tweetal, eigenlijk de werkvormen die kort zijn en veel structuur bieden zijn het meest effectief.

Coöperatief leren, werkvormen waarin studenten samenwerken werkt altijd beter volgens onderzoek van Marzano.

Les 4

We inventariseren in de les de ideeën over een goede les.

Een goede les bevat.

- Structuur
- Spelelementen
- Variatie en werkvormen
- Materialen
- Tempo
- Voorkennis
- Aansluitingen maken
- Doelen voor docent
- Duidelijke instructie
- Veilig pedagogisch klimaat
- Evalueren
- Gerichtte feedback
- Enthousiaste docent
- Ruimte voor inbreng van studenten
-

doordacht lesgeven- michael fullen

Stap 1 - voorbereiding

- doelen
- inhoud
- welke activiteiten

Stap 2 - goed begin

- doel/duidelijkheid
- voorkennis
- vooruitblik
- motivatie

stap 3 interactieve instructie

- kern
- geordend geheel
- conclusie
- check
- interactie

stap 4 de student aan zet

- duidelijkheid
- begeleid oefenen
- zelfstandig oefenen
- op hoger niveau

stap 5 integratie

- inhoudelijk afronding
- persoonlijke afronding

leerstof ordenen

bijv op het bord.

Wat, waarom - ik ben tevreden als.

Marzano - boek wat werkt in de klas

didactisch strategieën

1. identificeren van overeenkomsten en verschillen
2. Samenvatten, notities maken
3. inspanningen bevestigen, erkenning geven op inspanning
4. huiswerk en oefening (marzano geeft voorbalwaarden waardoor huiswerk zou werken)
5. non verbale representatie
6. Coöperatief leren
7. doelen stellen, feedback geven
8. vragen en hypothesen
9. voorkennis activeren

Reflectie op lesstof dag 4

ik merk dat ik veel onderdelen doe die aan de orde komen bij doordacht lesgeven en didactische strategieën. het is echter lang niet altijd en ook niet zo uitgebreid. Ik gebruik vaak het VUT model. Vooruitkijken, uitvoeren en terugblikken. een vereenvoudigd les model, wat ik zelf optuig door bijv. Fase 1 en fase 2 van het doordacht lesgeef model te koppelen. Als ik kijk naar de negen didactische strategieën dan gebruik ik

altijd: doelen stellen, feedback geven, voorkennis, coöperatief leren

regelmatig: samen vatten, notities maken, inspanning bevestigen, huiswerk/oefening

soms: vragen en hypothese, non verbale representatie.

nooit: identificeren van overeenkomsten en verschillen

Je kunt niet altijd alles gebruiken, dat lijkt mij wenselijk, de kunst is, wanneer gebruik je welke strategie en in welke fase? daar zou ik een bewustzijns verhogingsitem van kunnen maken. Hoe beter ik strategieën bewust kan inzetten des te meer effectief is de leeropbrengst voor de student. Ik kan dat doen door een lijstje van de negen punten te maken en die langs mijn lessen te leggen die ik nu geef.

hoge verwachtingen:

afstemmen, is goed, maar pas op met de lat te laag te leggen,

eigenlijk moet je steeds proberen het maximum uit een leerling te halen. John Hattie: leren zichtbaar maken. feedback

verwachtingen van de leerling is een belangrijke factor voor het leren.

feedback, waar ga ik heen, hoe sta ik ervoor, feedforward. hoe ga ik verder, welke stap moet ik maken.

Reflectie op dag 4: Wat Werkt in de Klas

Hieronder een aantal velden om te reflecteren op de inhoud van de vorige bijeenkomst.

Allereerst de vraag:

Hoe zie je de didactische strategieën van Marzano terug in het onderwijs dat je om je heen ziet?

Kun je dit met voorbeelden ondersteunen?

1. Voorkennis activeren	Studenten de studenten hebben behoefte aan kennis waar ze zijn in het ontwikkelingsproces.
	Collega's
	Ikzelf Ik stel vragen, herinneringsvragen.

2. Doelen Stellen	<p>Studenten studenten stellen uit zichzelf weinig tot geen doelen.</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf Ik geef altijd vooral het onderwerp en per les onderdeel geef ik het doelen, ze staan ook in de reader.</p>

3. Samenvatten en notities maken	<p>Studenten studenten maken niet of nauwelijks notities omdat de opdrachten vnl. praktisch van aard zijn.</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf daar ben ik zelf niet actief in. wel vat ik samen op het bord soms of woordelijk notities aan het eind van de les</p>

4. Non verbale representatie	<p>Studenten In de klas zijn er veel studenten die moeite hebben met taal, het verwoorden, het lezen, ze zien liever een plaatje dan taal omdat het een concreet beeld voor hun geeft ipv een abstract woord.</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf Daar werk ik persoonlijk veel mee, vooral mbt. muziek noem je het, het muzikaal voorstellingsvermogen. Het vermogen om te verklanken, denken in geluid. Dat pas ik veel bij mijzelf toe om bijv.fantasie te bevorderen en nieuwe mogelijkheden qua geluid te exploreren. Ik denk en associeer in geluiden ipv beelden. Ik ben een geluidsdenker.</p>

5. Overeenkomsten en verschillen	<p>Studenten Zij zien verschillen en overeenkomsten in presentaties van muziek, daar maak ik ze bewust van. Nimmer met de intentie om een creatie vanuit goed of fout te benaderen. Ik geef daarin adviezen/feedback.</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf Pas ik veel toe in presentaties.</p>

6. Huiswerk en oefenen	<p>Studenten Oefenstof geef ik onder school/lestijd. De studenten voeren dit uit. Zoniet dan nemen ze het mee naar huis.</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf Ik geef niet of nauwelijks huiswerk, omdat ik van mening ben dat schooltijd, schooltijd is en ik leer de studenten zo effectief mogelijk omgaan met schooltijd.</p>

7. Coöperatief leren	<p>Studenten Soms in tweetallen, meer in subgroepjes 4/6 personen, studenten ervaren dit wisselend, als de samenwerking niet goed is, stort het hele leerproces vaak in elkaar vanwege tegenslag. Dat maakt de leerervaring niet leuk en succesvol</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf Doe er veel mee in de les, maar te weinig met korte werkvormen zoals geleerd op de LC scholing.</p>

8. Hypothese opstellen en toetsen	<p>Studenten Ik schets wel contexten voor studenten, maar laat ze het niet zelf verzinnen.</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf Ik doe weinig met hypothesen, welke wel een rol zouden kunnen spelen in representaties.</p>

9. Inspanningen erkennen en feedback geven	<p>Studenten Studenten geven in mijn lessen zeker feedback aan elkaar, nooit in beoordelende zin, altijd in de vorm van Tips en Tops. Bijv. in peergroups testen studenten materiaal uit.</p>
	<p>Collega's</p>
	<p>Ikzelf Feedback maakt een wezenlijk onderdeel van mijn les.</p>

Het onderstaande stuk komt rechtstreeks uit Denkbeelden van Michel van de Ven. Het is gebaseerd op: Robert J. Marzano (2009). *Wat werkt in de klas: Research in actie*. Vlissingen: Bazalt

<http://www.onderwijsmaakiesamen.nl/actueel/denkbeelden-non-verbale-representatie-in-praktijk/>

Non-verbale representatie

Uit wetenschappelijk onderzoek (Marzano) weten we dat ons brein altijd op zoek naar samenhang, patronen en verbindingen. Het brein is er van nature op uit betekenis te geven aan nieuwe indrukken en het is constant op zoek naar manieren om informatie te ordenen en optimaal met bestaande kennis te verbinden. Informatie wordt in het brein opgeslagen in ruwweg twee verschijningsvormen: linguïstisch en visueel (non-verbale representaties). De linguïstische vorm is talig van aard. De visuele vorm bestaat uit beelden.

Hoe meer we *beide* vormen integraal toepassen, hoe beter we kennis kunnen overdenken, verdiepen en onthouden. Integraal combineren van beeld en tekst zorgt er bovendien ervoor dat we die kennis ook weer gemakkelijker kunnen reproduceren.

Wetenschappelijke analyse

In de uitgave 'Wat werkt in de klas: Research in actie' brengt Marzano een negental didactische strategieën in beeld waarvan uit onderzoek is gebleken dat die een bewezen en positief effect hebben op leerprestaties van leerlingen.

Een belangrijke effectieve didactische strategieën die Marzano benoemt, is '*non-verbale representatie*'. Kennis wordt immers zowel linguïstisch (verbaal/talig) als visueel (non-verbaal) in het brein opgeslagen. Leerlingen die beide manieren in samenhang toepassen, kunnen dieper nadenken over informatie en beter onthouden wat ze hebben geleerd.

Er zijn volgens Marzano verschillende vormen van non-verbale representaties, bijvoorbeeld:

- Beelden die we in gedachten oproepen; je maakt letterlijk een visuele voorstelling in je hoofd van je gedachten.
- Fysische modellen; dit zijn concrete presentaties van de kennis die iemand leert.
- Grafische representaties; dit zijn getekende afbeeldingen of pictogrammen.

Reflectie:

Ik ben verheugd om te lezen dat non verbale representaties een onderdeel uit maken van de didactisch strategie. Ik heb ihkv mijn masterstudie een literatuur onderzoek gedaan naar: het muzikaal voorstellingsvermogen. Een toon is een abstract begrip, het is evenals een beeld een non verbale representatie. Je maakt het concreet door het te laten klinken. Uit onderzoek is gebleken dat motoriek een belangrijke component is bij het verklanken van muziek, immers muziek is een beweging in de tijd en vraagt om een motorische uitvoering. Marzano laat het geluidsdenken buiten beschouwing en geeft een aantal voorbeelden waarin ik mij zeer kan vinden om het beelddenken te bevorderen waardoor de lesstof concreet wordt en de studenten de lesstof beter kunnen begrijpen.

Reflectie op dag 5: Communicatie

Hoe zie ik me zelf als luisteraar

Sterk

Ik zie mij zelf als een sterke luisteraar, ik ben gewend te luisteren naar muziek dat is al een hele sterke aanbeveling om te luisteren naar taal en spraak. Daar haal ik veel informatie uit.

Hoe zie ik mezelf als vragensteller

Sterk

Ik kan goed analyseren en goed de pointe uit een verhaal halen.

Mijn ervaringen met geleide intervisie

Ik gebruik altijd de incident methode die ik relateer aan stage. De studenten komen problemen van allerlei aard tegen op hun stage. Het werkt het beste om de intervisie te doen in een peergroup. Studenten vinden het soms wel lastig om te switchen van rol, van vragensteller tot adviesgever. Ik heb er over het algemeen positieve ervaringen mee, mits goed geïntroduceerd en als er na de intervisie ook een vervolgt raject volgt. Dwz. De adviezen toepassen op de stage en in een volgende bijeenkomst weer op terugkomen. Dan krijgt is het zinvol en krijgt het een betekenis voor de studenten

Hoe kijk ik naar interculturele communicatie?

(Wat valt me op in mijn werk? Wat doen collega's hier mee?)

Ik geef sporadisch de training over interculturele communicatie in het welzijnsdomein. Ik laat de studenten dat benaderen vanuit hun eigen culturele achtergrond, hun waarden en normen, gewoontes, rituelen, hun vieringen ect. Ik merk dat dan verschillende studenten elkaar meer gaan begrijpen en accepteren. Vooral in voorbeelden van F en G culturen van Pinto wordt het duidelijk. Collega's volgen daarin dezelfde lijn. Mijn stelling is vooral voor studenten: hoe beter je elkaars cultuur begrijpt, des te beter kun je je inleven met als gevolg dat accepteren van elkaars gewoontes en gebruiken in de openheid een vanzelfsprekendheid kan worden.

Reflectie op dag 5: leerdoelen en rol als LC-Docent

In bijeenkomst 1 en 2 heb je leerdoelen geformuleerd voor deze scholing. Hieronder kun je met behulp van de START methode reflecteren op deze leerdoelen en de tussenstand opnemen.

Leerdoel vanuit de onderwijsontwikkelaar: profileren als iemand met vakkennis, een voortrekker zijn in de communicatie en iemand die ook de nieuwe inzichten kan mee nemen naar andere docenten en ontwikkelaars.

Situatie: Beschrijf een situatie waarin je leerdoel een rol speelde.

Vanaf januari 2015 zit ik in de domeinontwikkelgroep voor pw3 kinderopvang. Een groep van 5/6 docenten onbekend voor mij. Hiermee moesten wij kijken naar het 2^e en 3^e jaar programma voor het nieuwe curriculum Pedagogisch werk 3

Taak: Wat was jouw rol/taak en wat hoopte je te bereiken in deze situatie?

Mijn taak was om de visie van de kunsteducatie in te brengen en als visie te laten overnemen in het verdere vervolg van het ontwikkeltraject.

Actie: Hoe heb je het aangepakt? Welke acties heb je ondernomen?

Eerst de visie uitgelegd, ook aan de hand van voorbeelden. Docenten waren verrast en reageerden positief. Vervolgens heb ik het voortouw genomen in het groepje om afspraken te maken, samen te vatten, mails te versturen, als een verbindingspersoon op te treden naar de laag erboven, de domeinmanager.

Resultaat: Wat was het resultaat van je aanpak/acties? Hoe reageerden anderen hierop? Wat heeft het jouzelf opgeleverd?

Uiteindelijk is het resultaat dat op 30 maart in ieder geval onze ontwikkelgroep alle 2^e en 3^e jaars integrale opdrachten af had. Ook was de visie voor wat betreft professionele en persoonlijke ontwikkeling vanuit kunsteducatie duidelijk geworden en waar mogelijk toegepast in de opdrachten.

Terugblik: Zou je het de volgende keer weer zo aanpakken? Wat zou je anders doen?

Ik was tevreden over het resultaat wat ik in de ontwikkelgroep heb bereikt. Iedereen was zich bewust van de visie en probeerde dat toe te passen. Mijn aanpak was naar mijn idee adequaat en duidelijk. Ik zou dat zo niet veranderen, eerder uitbouwen en dus verder mee gaan.

Tussenstand: Conclusies

1. Welke ontwikkeling heb je doorgemaakt ten aanzien van je leerdoelen?

Ik heb mij geleerd om initiatief te nemen voor een aantal zaken zoals de communicatie verbaal naar de ontwikkelgroep als ook een verbindingspersoon vormen naar de laag erboven domein manager dit deed ik zowel schriftelijk als mondeling, als wel naar de docentenlaag. Ik heb een presentatie gegeven bij mijn team en als zodanig was de informatie duidelijk overgekomen van de ontwikkelgroep bij mijn collega's. Ik kan dit vanaf hier verder uitbouwen en voortborduren op de basis die ik nu gelegd heb in mijn ontwikkelgroep.

2. Hoe kijk je aan tegen je rol als LC Docent; Welke rollen liggen je het beste, waar liggen je kwaliteiten, hoe zou je je verder willen ontwikkelen en waar zou je aan willen werken? Hoe zou je je rol als LC docent binnen jouw team het beste in willen/kunnen vullen binnen jouw team?

Mijn ontwikkelingsproces is voornamelijk via de rol van ontwikkelaar. Hierin heb ik tot nu toe mij vaktechnisch gezien de werkprocessen kunnen vertalen naar integrale opdrachten. De andere rollen behoeven aanscherpingen. Daar zal ik in mijn slotreflectie op terugkomen. Mijn rol verder in het team is zeker volgend jaar hetzelfde omdat de curriculum uitwerking niet klaar is. Dus mijn taak is om het verder uit te bouwen, te blijven communiceren met de docenten laag wat is er afgesproken, een voortrekker zijn het domein groepje.

Les 6

Les 6: Mindmap in woorden. Na lezing van het materiaal

Voor mij is pedagogisch handelen een interessant onderwerp, want ik beschouw het als de basis van het onderwijs. Intermenselijk handelen is een onmisbaar element in mijn lespraktijk. Het gedrag wat ik zelf als docent ten toon spreidt heeft invloed op het gedrag van de student. Daar ben ik mij terdege van bewust. Maar ook andersom, het gedrag van de student heeft zijn weerslag op mijn handelen.

Motivatie:

Daaronder versta ik de wil om iets te leren. Daarin zit zeker een gedragscomponent die gestuurd wordt vanuit een drive. Naar mijn idee werkt een zelfgestuurde intrinsieke motivatie het best voor het leerproces van de student. Mocht dit onvoldoende zijn bijv. blijkt uit de prestaties van de student dan is de coach de aangewezen persoon om via een externe prikkel, de extrinsieke motivatie, de student zodanig te stimuleren dat er een hernieuwde intrinsieke motivatie ontstaat. Ik haal uit de theorie mechanismen waaruit blijkt dat eerder opgedane ervaring een belangrijke factor is voor de drive/motivatie van de student. Succeservaringen en aan de andere kant falen geven mensen zelfvertrouwen of juist angst en verlamming. Dit werkt door in het zelfbeeld en in gedragingen, prestaties leveren en acceptaties daaromtrent

Ijsberg van McClelland

Ik kan mij goed vinden in de gedachten van de ijsbergvisie waarbij het meeste van de ijsberg in principe onder water is en derhalve onzichtbaar. Deze metafoor is toe te passen op wat mensen in het algemeen laten zien aan gedrag, emoties en andere uitingen. Er ligt altijd een grondslag aan gedrag. Niet iedereen expresseert zich op dezelfde manier en ook niet op hetzelfde niveau en kwantitatief. Tussen mensen en in dit geval studenten zit een groot onderling verschil. Het ontstane zelfbeeld, opgebouwd in de loop der jaren is veelal negatief aanwezig. Het is moeilijk voor een student om dat te doorbreken is mijn ervaring. Succeservaringen helpen daarin het meest om een positieve voortgang daarin te bewerkstelligen. Zelf stuur ik vooral tijdens coachgesprekken en in de lessen op leer georiënteerde leerdoelen. De student mag fouten maken en juist dmv feedback een stuk verder komen in bewustzijnsvergroting van zijn beeld op anderen en zelfbeeld.

Roos van Leary

Ik heb de roos van Leary ingevuld voor mijzelf en kom tot een verwacht resultaat. Ik score het meest op Samen-Boven en Samen - Onder, en score het laagst op Tegen - onder en Tegen - Boven. Vanuit mij zelf in de lessen werk ik graag in een goede sfeer, storingen staan voorop om op te lossen. Ik ben ook meer zeker van mijzelf als een klas in goede harmonie werkt en mee werkt. Dan functioneer ik het best. Mijn vak muziek vraagt ook van mijzelf en van studenten om een grote mate van openheid en een grote mate van veiligheid. Ik vind dat ik een voorbeeld moet kunnen zijn om mij kwetsbaar te kunnen opstellen, daarom probeer ik een relatie op te bouwen met de student waarin: wij mogen elkaar graag en ik help je met alles wat je wil, centraal staat. Dit blijkt ook uit de test van Leary.

Win Win

De bouwstenen van WinWin zijn voor mij op zich nieuw als theorie. Natuurlijk pas ik wel daaruit zaken toe zoals het herkennen/erkennen van een probleem en het samen oplossen, maar vooral de categorieën van ABCD ordeverstoringen vond ik interessant. Het geeft mij een eye opener om ordeverstoringen in te delen en alsmede daar een bewuste strategie op te zetten om de verstoringen op te lossen. Ook de derde pijler, de student te stimuleren om verantwoordelijkheid te leren is met name voor mij een nuttige om te gebruiken in coach gesprekken.

Beschrijving Groep en opdracht voor les 5.

- ... Kies een groep uit jouw praktijk
- ... Beschrijf deze groep: waar zitten pijnpunten en waarin is de groep krachtig
- ... Vraagstelling: hoe verbeter je in deze groep de veiligheid, onderlinge relaties, eventueel gedrag van individuele studenten.
- ... Maak een analyse aan de hand van de geleverde modellen
- ... Maak een opzet voor interventies in de groep.

Groep: 2j Vak: studie loopbaan begeleiding Grootte: 25
<i>Welke leerlingen?</i> De klas bestaat uit veel verschillende subgroepjes. Ongeveer een derde deel van de studenten loopt niet op schema qua behaalde punten.
<i>Welke niveaus?</i> Het gaat om niveau 4 studenten, 2 ^e jaars Onderwijsassistent
<i>Bijzondere leerlingen?</i> Er zitten een aantal jongens in de groep met ADHD, en ADD, concentratie problemen. De overeenkomst tussen deze jongens is dat ze moeite hebben met plannen, het overzicht bewaren van hun leerstof en een puntenachterstand hebben qua leerresultaat.
<i>Waar in is de groep krachtig?</i> De groepjes kunnen onderling goed met elkaar overweg. Ze zijn creatief en vol energie en kunnen dat als ze zich focussen ook op een goede manier inzetten bijv. het organiseren van een voorlichting les voor vmbo'ers.
<i>Welke knelpunten?</i> Er zijn veel onderlinge geformeerde subgroepjes, de sterke en rustige studenten trekken naar elkaar toe. Aan de andere kant zijn er ook eenlingen, en een groep met concentratie problemen die regelmatig de orde verstoren en niet serieus met leerstof en hun leerproces bezig zijn. Ze verstoren de orde door steeds opmerkingen te maken, aandacht voor zichzelf opeisen, de aandacht te trekken van anderen. Er spelen vele individuele communicatie processen die bijv. in samenwerkingsverbanden niet goed lopen. Gevolg is dat ze vaak gerepareerd moeten.

Hoe verbeter je in deze groep de veiligheid, onderlinge relaties, eventueel gedrag van individuele studenten?

Als eerste moet het een groepsaankpak worden van alle docenten. Op een teamvergadering zou deze klas besproken moeten worden met de onderhavige problematiek. Om het leerklimaat gunstig te beïnvloeden is het noodzakelijk dat er regels worden afgesproken in de teamvergadering waar aan iedereen zich houdt. Gedrag is een vorm van communicatie. Goed leergedrag dient beloond te worden in complimenten, succeservaringen werken positief voor het leerklimaat. Luisteren naar elkaar is een basis voor sociale vaardigheden. Studenten moeten de ruimte krijgen om zich te kunnen ontwikkelen en hun mening te kunnen uiten. Voor elke student is er evenveel aandacht van de docent. Dit komt de veiligheid van het klimaat ten goede. Negatieve invloeden als orde verstoringen worden niet genegeerd, maar onmiddellijk met een pedagogische insteek aangepakt. Voor orde verstoorders van welke vorm dan ook (ABCD) moet het duidelijk zijn dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun gedrag. Orde verstoorders worden aangesproken op hun gedrag, en op het niveau om hun bewustzijn daaromtrent vwb. irritaties van anderen klasgenoten. Een positief zelfbeeld verkrijgen is m.i. een belangrijk punt. Veel studenten hebben door eerdere ervaringen een negatief zelfbeeld gekregen. Het belonen van goed gedrag en het bewust worden van eigen kracht en kwaliteiten draagt bij tot een verbetering daarvan. Het kwaliteitspel, de kernkwadranten van Offman zijn een goed middel.

Welke interventies kan ik persoonlijk hanteren tijdens de lessen?

Vanuit de test van de Roos van Leary blij ik het hoogst te scoren op Samen-Boven en Samen-Onder. Die kracht wil ik gebruiken in oplossingen van het functioneren van de klas. Het moet de studenten duidelijk worden in het bewustzijn dat orde verstoren niet alleen een probleem is voor de leerkracht maar bovenal een probleem van de klas en individuen van de klas.

Vanuit de VIG test kwam naar voren dat ik kritisch ben op anderen, vastberaden, open en direct. Dat klopt, maar pas ik vooral toe als ik zelfverzekerd ben. Als een klas niet helemaal optimaal loopt is er een kans bij mij op onzekerheid en heb ik de neiging om juist groepsdynamische processen te negeren en meer op de inhoud van de lesstof mijn aandacht te geven alsmede het tempo van de les. In dergelijke situaties ben ik nu van plan mede door de bewustzijn vergroting dankzij de VIG om de eigenschappen in voorkomende situaties met beschreven klas in te zetten.

Bovenstaande kan ik inzetten en aandacht aan besteden tijdens coaching zowel in de groep als individueel.

Mochten er interventies nodig zijn:

Mogelijke interventies

- Tijdens ordeverstoringen, mijn eigen grenzen duidelijk aangeven en communiceren in Ik-boodschappen.
- Tijdens ordeverstoringen direct reageren en niet negeren
- Altijd voorrang geven aan orde verstoren, de insteek is om bewustwording van fout gedrag te bewerkstelligen in combinatie met verantwoordelijkheid nemen voor gedrag.
- Goed gedrag complimenteren tijdens goed werken en orde verstoringen duidelijk afkeuren
- Duidelijk en Consequente structuur hanteren van sanctiemaatregelen die bij iedereen van te voren bekend zijn.

Reflectie op dag 7: Verandermanagement

Je bent in het kader van de LC-scholing bezig met het (her)ontwerpen van een stuk onderwijs. Dit ontwerp moet een bijdrage leveren aan de kwaliteitsverbetering van het onderwijs binnen jouw opleiding. Het is dus van belang dat jouw ontwerp geaccepteerd, geïmplementeerd en geborgd wordt binnen de opleiding. Ga met behulp van de sturingsprincipes van Michael Fullan hoe je dit veranderproces gaat begeleiden/begeleid/hebt begeleid.

Sturingsprincipe 1: relateren aan moreel doelbewustzijn

Wat is de missie van jullie opleiding. Hoe draagt jouw ontwerp bij aan deze missie? Hoe introduceer je jouw ontwerp in het team?

- Missie: goede beroepsbeoefenaars opleiden die aansluiten bij de huidige praktijk in het werkveld.
- Het werkveld vraagt flexibele en creatieve beroepskrachten die snel kunnen inspringen op situaties die zich voordoen.
- Mijn ontwerp gaat over het implementeren van creatief denken en creatief handelen bijv. m.b.v. een kunstvak in de nieuwe leereenheden. Er wordt naar aanleiding van het nieuwKD een nieuw curriculum ontworpen op hoofdlijnen niveau met het domein Welzijn, dwz alle locaties die de opl PW
- Het creatief denken en creatief handelen is in een teamvergadering aan de orde gekomen olv de teammanager. Het team heeft nadrukkelijk gekozen om een accent te leggen om creatieve vakken en creatief denken/handelen in te zetten in het kader van de persoonlijke ontwikkeling.

Sturingsprincipe 2: capaciteit opbouwen

Hebben de betreffende collega's de kennis en vaardigheden in huis om met het ontwerp aan de slag te gaan. Zo niet, hoe school/coach je hen hierin?

- Er zijn veel collega's die werkzaam zijn in de kunstvakken. Deze collega's worden ingezet in de ontwikkeling van creativiteit bij de uitwerking van de leereenheden. Deze collega's worden ingezet in samenwerking met collega's zodat ze collega's van input kunnen voorzien

Sturingsprincipe 3: begrijpen van het veranderingsproces

Welke belemmeringen kom je tegen bij de invoering van jouw ontwerp. Hoe ga je om met eventuele weerstand. Hoe creëer je draagvlak?

- Er is al draagvlak gecreëerd tijdens teamvergaderingen is er gekozen voor een hoge prioriteit om aandacht te geven aan de ontwikkeling van creativiteit.
- Er zijn in een voortraject regelmatig besprekingen geweest met de kunstdocenten om draagvlak te creëren voor de keuze.

Sturingsprincipe 4: ontwikkelen van een samen-leren-cultuur

Hoe gebruik je de invoering van jouw ontwerp als vehikel om een samen-leren-cultuur te ontwikkelen. Hoe deel je ervaringen en leer je van elkaar?

- we delen alles op de site, tijdens ontwikkeldagen komt het aan de orde.

Sturingsprincipe 5: ontwikkelen van een evaluatie-cultuur

Hoe meet en evalueer je de effectiviteit van het ontwerp. Welke data heb je nodig om te kunnen evalueren. Hoe borg je de resultaten borgen? Hoe vier je successen?

- in het ontwerp moet kunsteducatieve elementen zitten en ontwikkeling van creativiteit. Daarop worden lesinhouden gemaakt. Deze lesinhouden worden gedeeld op de teamsite. Vervolgens worden ze langsgelopen door een ontwerpgroep.

Sturingsprincipe 6: gericht zijn op medeverantwoordelijkheid voor de verandering

Hoe betrek je jouw collega's en maak je hen mede-eigenaar van het ontwerp?

- Er zijn veel collega's die werkzaam zijn in de kunstvakken. Deze collega's worden ingezet in de ontwikkeling van creativiteit bij de uitwerking van de leereenheden. Deze collega's worden ingezet in samenwerking met collega's zodat ze collega's van input kunnen voorzien

Systeendenken

Geef in een systeem aan hoe jouw ontwerp de kwaliteit van het onderwijs verbetert. Welke factoren worden hierdoor positief of negatief beïnvloed?

- door nieuwe leerinhouden mbt ontwikkeling van creativiteit te introduceren zijn docenten genoodzaakt om ook in hun lessen daar aandacht aan te besteden. Evenals de kunstdocenten.

Routekaart: verandermanagement

Stap 1 ☐	<p>Voorkennis Lees veranderkennis in één pagina. Welke elementen ken je al en wat is nieuw voor je?</p> <p>De elementen die genoemd worden klinken logisch, ik heb mij nooit in de theorie verdiept van verandermanagement, dus ik ben zeker niet op de hoogte van termen, stuurprincipes en processen die hier genoemd worden.</p>
Stap 2 ☐	<p>De tekst Het stuk laat zien hoe volgens Fullan veranderingen zouden moeten lopen. Zijn werkwijze is redelijk breed gedragen en heeft een aantal grote successen opgeleverd. Lees de tekst en bespreek het met je groepje. Wat valt je er aan op?</p> <p>Vragen kunnen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is het moreel doelbewustzijn in het werken in het ROC, in jouw team? • Wordt dit gedeeld? • De samencultuur is voor Fullan een belangrijk begrip. Hoe werken jullie samen in je team? Zijn er gezamenlijke gesprekken, besprekingen van je werk?
Stap 3 ☐	<p>De verandersituatie 1 In het begin hebben we een verandersituatie neergezet die wel of niet gelukt is. Welke elementen spelen een rol in de situatie?</p> <p>Loop de sturingsprincipes langs en kijk of dit in jouw situatie een plek heeft gehad. Stel vast welke gevolgen dit voor het succes of het falen heeft.</p> <p>Bespreek het in je groepje.</p>
Stap 4 ☐	<p>De verandersituatie 2 We kijken nog een keer naar de verandersituatie. Hoe zouden we deze kunnen verbeteren?</p> <p>Pak weer de sturingsprincipes erbij. Wat waren verstandige interventies geweest die meer kans op succes zouden hebben gegeven?</p> <p>Bespreek het in je groepje.</p>
Stap 5 ☐	<p>Onderwijzen en de sturingsprincipes Ook onderwijs is veranderen. Een aantal van de principes kunnen direct gebruikt worden om naar een les te kijken en om onderwijssituaties te analyseren. Onderzoek de sturingsprincipes. Welke zijn geschikt te gebruiken bij de voorbereiding van een les? Welke interventies zou je hier aan kunnen plakken?</p>
Stap 7 ☐	<p>Vragen Welke vragen hou je over? Welke vragen zou je aan de groep willen stellen?</p>

Reflectie bij dag 8

lastige situatie.

Situatie gaat over jongeren aanspreken op hun gedrag.

Wat is tijdens dit soort situaties de beleden (gewenste) strategie. Wat zou je moeten doen om het beste resultaat te krijgen?

Situatie inschatten of het urgent is.

Wat is de gehanteerde strategie? Wat doe je werkelijk in dergelijke situaties?

Bewust vragen stellen, in een open houding en open vragen.

Het vereist een directieve actie als aanspreekmanier.

Zelf gebruik ik vaak Ik-boodschappen.

Wat houdt dit gedrag in stand? Waarom blijf je dit doen? Welke overtuigingen sturen dit gedrag?

Wat een wezenlijk goede vraag is, is om te reflecteren m.b.v. de vraag: Wat heb ik gedaan aan de-escalatie? Vanuit ik boodschappen communiceren vind ik zelf prettig, want dan houd ik het bij mijzelf en dat geeft een zuiver gevoel en zuiver aspect aan de communicatie.

Welke tips ideeën heb je (gekregen) om dit gedrag, deze manier van denken te doorbreken?

Keuzes aanbieden is vaak aantrekkelijk, een win – win situatie creëren.

Heb je in de afgelopen periode geëxperimenteerd met nieuw gedrag? Wat zijn je ervaringen?

Nee, dat is nog niet voorgekomen.

In een vergadering met collega's heb ik regelmatig wel een probleem, omdat ik een andere zienswijze heb of zaken van verschillende kanten bekijk.

Verlangen

Mijn verlangen is op dat moment:

- Adequaat reageren
- Zeggen wat ik denk
- Voor mijn mening uitkomen
- Steun ondervinden bij collega's

Mijn gewenste actie zou zijn:

Meer vragen stellen, open vragen zoals : Hoe zie je dat? Of kun je dat uitleggen? In ieder geval doorvragen.

Reflectie bij dag 9: Formatieve toetsing en klassenbezoeken

Welke vormen van formatieve toetsing zijn voor jouw praktijk van belang?

Feedback geven na bijv een presentatie van een muziekstuk, een rollenspel, zelf gemaakt lesmateriaal is in mijn praktijk aan de orde van de dag. Ik neem daar veel de tijd voor, ik laat studenten ook feedback geven aan studenten zowel schriftelijk als mondeling. Dit doe ik zelf ook. Ik merk dat dit goed werkt bij studenten voor wat betreft de bewustzijnsverhoging waar ze mee bezig zijn. Ze leren goed kijken, luisteren naar wat er tijdens presentaties gebeurt. En ik stimuleer ze om de feedback te gebruiken in hun vervolg leeractiviteiten. Ze worden op deze manier aan het werk gezet om stappen te maken in de kwaliteitsverhoging van hun werk. Ook geef ik feedback op schriftelijk gemaakt werk. Als het onvoldoende is krijgt de student schriftelijke aanwijzingen om de kwaliteit van het werk te verhogen tot een voldoende resultaat.

Hoe zorg jij dat je studenten de feedback vanuit de formatieve toetsing kunnen gebruiken voor het stellen van persoonlijke doelen?

Ik merk aan deze vraag dat ik dat weinig concreet doe t.a.v. muziekles. Ze krijgen in de les zowel mondeling als schriftelijk veel feedback. Na afloop van elke periode maken ze altijd een portfolio met een evaluatie. Na 4 periodes volgt er een reflectie. Wat ik uit deze les dag 9 haal is dat heldere doelen stellen heel belangrijk is voor de leerresultaten. Ik laat de studenten tijdens mijn muziek les niet of nauwelijks terugreflecteren op de doelen. Dat is absoluut voor mij belangrijk om mee te nemen naar de toekomst.

Doe jij klassenbezoeken? En wat betekenen deze in de ontwikkeling van jouw team?

Nee, ik bezoek zelf geen lessen. Ik geef wel lessen gezamenlijk met andere docenten. De manager is wel actief in het bezoeken van lessen, met daarbij gesprekken over de les en mijn functioneren. Op zich is het laatste bezoek een goed moment geweest om weer bij het lesgeven stil te staan. Het geeft inzicht in de keuzes die ik maak, welk format ik kies, waar nog hiaten zitten, bijv in de overgang naar andere activiteiten, de knelpunten die ik in mijn lokaal ervaar tijdens het werken.

Kun je een reflectieve vraag bedenken n.a.v. een van jouw lessen of n.a.v. jouw praktijk?

Hoe kan ik er voor zorgen dat mijn lessen vernieuwend zijn, aansluiten bij de actualiteit en uitdagend zijn voor de studenten?

Reflectie les 10 30 maart 2015

Doordacht lesgeven vind ik een term die ik goed gevonden vindt. Er zijn vier fases en in elke fase is tot in detail beschreven wat er qua inhoud is en wat de docent voor handelingen daarbij kan aanbieden. De directe koppeling naar de 21 eeuwse skills is heel concreet en voor mij waardevol omdat ik het niet alleen kan gebruiken geven in mijn huidige rol als docent maar ook als ontwikkelaar van integrale opdrachten

Veel winst kan ik halen voor wat betreft het model doordacht lesgeven in drie zaken, te weten:

1. Doelen stellen met gebruikmaking van rubrics , en studenten elkaar daarop feedback laten geven. (fase 1)
2. Stimuleren van kritisch denken en creatief denken dmv vragen stellen, alsmede denken-delen- uitwisselen toepassen
3. Het reflecteren op leerdoel, doelen checken.

Als ontwikkelaar zit het vooral op het gebied van de ruimte die je biedt in de opdrachten voor creatief denken en handelen en die je vervolgens als docent kan geven. Steeds de vraag: in hoeverre neem je de student aan de hand voor wat betreft sturing of juist het stimulerend zelfsturend vermogen. Dat zijn vraagstukken die ook zeker terug komen naar aanleiding van het ontwikkelen van het programma van het nieuwe KD Welzijn.

Het gedifferentieerd lesgeven of wel het steeds meer maatwerk geven begint bij het stellen van doelen. De beschrijving van convergente en divergente doelen hebben mij daarbij een meer duidelijke richting gegeven om dat in combinatie met de Rubrics die Marzano beschrijft als effectief meer concreet te kunnen toepassen. Met projectteams merk ik dat teams nogal uitelkaar lopen, als het ware een eigen wedstrijd spelen. Dit ontstaat vaak vanzelf in het proces voortkomende uit verschillende beginsituaties, zoals kennis en ontwikkelde vaardigheden. Zowel op klasse, team en individueel niveau zou het mij helpen om meer duidelijke doelen te laten stellen en daarop mijn begeleiding af te stemmen in het leerproces.

Reflectie Dag 11

18 mei 2015

De presentatie van het onderwijsontwerp

Ik heb lang nagedacht over de vorm en inhoud van de presentatie en heb uiteindelijk besloten om het zo zakelijk mogelijk te houden waarin alle doelen van mijn onderwijsontwerp en de LC training die van toepassing zijn iig aan bod komen.

Ik beschouwde het eigenlijk als een les. Een les over mijn onderwijsontwerp met daarin de didactische opbouw: Voorkennis activeren, Instructie/uitleg, doelen helder formuleren, leerstof verwerken en de doelen checken. Mijn link met Marzano die ik getracht heb over te brengen zowel in de presentatie (vorm) als in de inhoud van mijn onderwijsontwerp is: Doelen stellen, feedback geven en evalueren op het leerdoel in rubrics. Als doel is dat zeker gelukt. Ik weet dat ik soms lang van stof ben, voor mij was het zeker een uitdaging om mijn presentatie binnen de 20 minuten af te ronden. Als ik naar de uitslag kijk van mijn formulier om doelen te checken is iig elk doel voldoende behaald. Ik herken de feedback van de cursusleider Jos Hamers helemaal. Om de stappen te volgen die ik als onderwijsontwikkelaar heb gedaan zal ik iig in dit schriftelijke portfolio duidelijk trachten uit te leggen.

Slotreflectie op persoonlijke groei.

Communicatie:

Om mijn onderwijsontwerp gerealiseerd te krijgen heb ik op verschillende manieren en niveaus moeten communiceren. Vanzelfsprekend heb ik moeten overleggen met collega's en mijn manager, maar ook met voor mij onbekende collega's in de domein ontwikkelgroep. Ik merk dat ik de theorie van les 5 'vragen stellen', heb kunnen toepassen in de overlegvormen die ik heb bijgewoond. Met name het doorvragen en het checken van mijn boodschap heb ik veelvuldig gebruikt en daarin heb ik bewuste ontwikkelingsgroei gemaakt. Het heeft vooral te maken met mijn durf om initiatief te nemen om door te vragen. Dit ben ik wel gewend t.a.v. studenten, maar op gelijk docentenniveau,, heb ik daarin noodzakelijkerwijs stappen gezet om onderwijs concepten, gedachten, meningen en kennis op een vereist niveau uit te diepen.

Docent:

In deze training heb ik als docent veel geleerd van de onderzoeken van Marzano. Wat mij aansprak is dat Marzano als uitgangspunt de prestaties en ontwikkeling van de student centraal zet. Uiteindelijk met als doel om bij wijze van spreken het uiterste uit de student te halen. Dit is iets wat ik zeker ook tracht te realiseren, maar wellicht nog niet genoeg in het verleden heb uitgedragen naar de student toe. Daarin heb ik nu veel meer stappen gemaakt in de bewustwording van een prestatie van de student en de erkenning daarvan. Als docent gebruik ik inmiddels 3 didactische strategieën die ik voorheen minder of niet gebruikte. Voorkennis activeren, doelen en feedback en coöperatief leren zijn inmiddels ingebed in mijn lessen. Vooral het stuk ook het reflecteren op de leerdoelen in levels vond ik interessant en pas ik ook toe omdat het de student in alle scherpheid bewust maakt wat hij/zij wel beheerst of nog moet ontwikkelen. Ik merk dat het duidelijk is voor studenten en dat ze het prettig vinden werken. De komende tijd ga ik aan de hand van de resultaten evalueren voor wat betreft de leeropbrengst. In de toekomst als docent ga ik zeker aan de slag met meer didactische strategieën, ook daar geldt eigenlijk voor ik doe ze wel maar niet consequent of in heel beperkte mate. Ik ga experimenteren wat het beste bij de leerstof past. Iig is mijn kennis omtrent didactiek zeker aangescherpt en geeft mij mogelijkheden om nog meer door te groeien in dit onderwerp.

Coach:

Mijn ontwikkeling heeft niet zozeer een focus gehad op de coaching. Ik heb wel veel met docenten gepraat over visies en vanuit mijn vakkennis docenten gecoached m.b.t. het uitwerken van lesopdrachten. Vanuit Marzano heb ik praktisch zaken toegepast om meer consequent met studenten leerdoelen in levels af te spreken, vanuit beginsituaties te werken en daarop leerdoelen samenstellen. In de toekomst wil ik dat onderdeel verder uitbouwen in de coachingsgesprekken en met de studenten op papier.

Onderwijsontwikkelaar:

Mijn focus heeft het afgelopen half jaar op kerntaak 3 gelegen, in de rol van onderwijsontwikkelaar. Vanuit de voortrekkersrol in de kunsteducatiegroep heb ik mij ontwikkeld tot een voortrekker in de domein PW3 ontwikkelgroep. Door de lessen van de LC training en mijn onderwijsontwerp was ik genoodzaakt om na te denken en te communiceren met anderen voor wat betreft een visie op onderwijs. Dat vond ik zeer prettig en bood een uitdaging tegelijk om mijn jarenlange ervaring te gebruiken en te bediscussiëren met de nieuwe inzichten die ik verkreeg vanuit de LC training vooral van Marzano. Ik merkte dat in de ontwikkelgroep steeds weer het dilemma van ruimte geven aan de student versus structuur en directie, aan de orde komt. Ik merk dat ik in de hoek zit van het constructivisme, een stroming waarbij de student zelf de kennis construeert. Leren is een actieve bezigheid waarbij de student zijn nieuwe kennis relateert aan de al bestaande kennis. Daarbij ben ik een voorstander van als een student daaraan toe is om in dialoog te gaan met de student omtrent wat en hoe er geleerd moet worden. Dan ontstaat er vanzelf een oplossing voor ruimte geven versus meer structuur en directie. Dit uitgangspunt heb ik nadrukkelijk ontwikkeld in de afgelopen tijd. Binnen het geplande leerproces is er daarbij ook ruimte voor trial en error en verrassende associaties zoals die bijv. in Non verbale representaties kunnen voorkomen. In de afgelopen heb ik veel vaardigheden verder moeten ontwikkelen, ik heb veel moeten communiceren zowel verbaal in overleg groepjes als schriftelijk. Daarbij heb ik de visie moeten presenteren als mede mijn onderwijsontwerp, moeten overleggen met mijn manager, de inzichten van Marzano bijv. de leerdoelen en feedback is meegenomen in de uitvoering van mijn onderwijsontwerp. Dit was allemaal bijzonder leerzaam en t.o.v. van mijn beginsituatie heb ik op deze punten een groei doorgemaakt. Ik heb ook op eigen initiatief vanuit mijn visie een compleet nieuw onderwijsmodel ontworpen voor ons team welzijn en onderwijs zie bewijsstuk 7 waarin creativiteit gepositioneerd is. Dit heb tot nu met mijn manager en team coördinatoren besproken en de volgende stap is daarin een presentatie voor het team. De LC training heeft mij specifieke handvatten gegeven voor wat betreft de communicatievaardigheden en theorie van Marzano. Dit ga ik volgend jaar als onderwijsontwikkelaar verder uitbouwen. Het stopt hier niet voor mij. Ik ga werken met en werken aan het ontwikkelen van de integrale opdrachten waaronder het onderwijsontwerp op lesniveau en in team verband. Mijn onderwijsontwikkelaars rol gaat derhalve door, en met behulp van mijn ervaringen en Marzano als grondige basis voel ik mij sterk om door te kunnen gaan met hetgene van wat er nu gerealiseerd is.

Dank Jos! Voor de mooie, structuurvolle en inspirerende lessen die ik van jou heb mogen ontvangen.

Met vriendelijke groet,

Jasper van Pelt

Lelystad

1 juni 2015

DEEL C

Bewijsstukken:

bijlage bij portfolio: Kerntaken en werkprocessen

In het onderstaande overzicht staan van alle kerntaken en bijbehorende werkprocessen in hoeverre ik deze uitvoer of voldoende competenties, kennis en vaardigheden bezit om deze uit te voeren. Het overzicht verwijst naar het bewijsmateriaal opgenomen in deel C.

Kerntaak	Werkproces		Zelfst.	Met hulp	Niet
Kerntaak 1 <i>Excellent docent</i> Verzorgt onderwijs in de volle breedte (diverse groepen en niveau's)	1.1	Begeleidt diverse soorten deelnemers	x		
	1.2	Werkt met uiteenlopende instrumenten.	x		
	1.3	Hanteert een coachende aanpak.	x		
	1.4	Zorgt voor een adequate leeromgeving.	x		
	1.5	Zorgt voor een goede omgang met en tussen deelnemers	x		
	1.6	Maakt gebruik van ICT	x		
	1.7	Zorgt voor toetsing en examinering	x		
	1.8	Begeleidt BPV en afstudeeropdrachten	x		
	1.9	Stuurt instructeurs en OOP aan	x		
Kerntaak 2 <i>Leerexpert</i> Is actief in de beheersing, verdieping en verbreding van vakinhoudelijke en didactische kennis en vaardigheden, deelt dit met teamleden en is een voorbeeld voor anderen.	2.1	Vertaalt nieuwe onderwijsdoelen en uitgangspunten	x		
	2.2	Analyseert onderwijsvragen	x		
	2.3	Analyseert veranderingen	x		
	2.4	Fungeert als vraagbaak en voorbeeld	x		
	2.5	Is coach/expert voor (startende) docenten en stagiaires	x		
Kerntaak 3 <i>Ontwikkelaar</i> Is verantwoordelijk voor onderwijsontwikkeling- en vernieuwing dan wel van nieuwe contractactiviteiten	3.1	Analyseert externe ontwikkelingen	x		
	3.2	Ontwikkelt nieuwe programma's	x		
	3.3	Ontwikkelt beleidsvoorstellen/ businessplannen	x		
	3.4	Formuleert doelen/ uitgangspunten voor het onderwijs.	x		
	3.5	Neemt deel aan vernieuwingsactiviteiten.	x		
	3.6	Heeft een inhoudelijke inbreng bij leiden/ deelname werkgroepen.	x		
Kerntaak 4 <i>Trajectcoördinator</i> Stuurt, binnen een groot opleidingsteam, inhoudelijke en	4.1	Stelt onderwijsplanningen op.			x
	4.2	Verzorgt de roostering.			x
	4.3	Monitort de dagelijkse uitvoering			x
	4.4	Bespreekt voortgang met opleidingsmanager.			x

organisatorische opleidingstrajecten aan conform gemaakte afspraken.					
Kerntaak 5 Werkt in teamverband	5.1	Draagt samen met collega's de verantwoording voor de ontwikkeling van de deelnemers.	x		
	5.2	Ontwikkelt voorstellen voor organisatieverandering.	x		
	5.3	Maakt en onderhoudt afspraken over werkverdeling.	x		
	5.4	Neemt deel aan teamactiviteiten.	x		
	5.5	Vervult (specialistische) teamtaken, -rollen.	x		
	5.6	Werkt mee aan organisatorische voorzieningen en wijzigingen.	x		
	5.7	Onderhoudt als vertegenwoordiger externe contacten.	x		
Kerntaak 6 Functioneert als professional	6.1	Stimuleert en ondersteunt anderen	x		
	6.2	Levert bijdragen aan de professionele dialoog.	x		
	6.3	Geeft vorm aan eigen loopbaan.	x		

Bewijsstuk 1: Kerntaak 2, 3 en 5 en 6

Voorstel in ontwikkelgroep

het voorstel is van PW3 groep dinsdag 20 jan. j. l. om werkprocessen toe te voegen bij de bestaande werkprocessen:

6.2c PW3 Werkproces toevoegen:

P1-K1-W1 Voert gesprekken met de ouders/vervangende opvoeders en het kind (V)

8.2c PW3 Werkproces toevoegen:

P1-K1-W1 Voert gesprekken met de ouders/vervangende opvoeders en het kind (V)

9.2c PW3 Werkprocessen toevoegen:

P1-K1-W2 Stelt een activiteitenprogramma op(G)

P1-K1-W3 Maakt een plan van aanpak voor de begeleiding(G)

P1-K1-W4 Zorgt voor uitvoering van het dagprogramma(G)

11.2c. PW3 Werkprocessen toevoegen:

P1-K1-W2 Stelt een activiteitenprogramma op(G)

P1-K1-W3 Maakt een plan van aanpak voor de begeleiding(G)

P1-K1-W4 Zorgt voor uitvoering van het dagprogramma(G)

gr. Jasper van Pelt

Bewijsstuk 2: Kerntaak 2, 3 en 5 en 6

Voorstel voor een taakverdeling in ontwikkelgroep

Is met de hele groep ontwikkeld.

5.2c Kinderactiviteit voorbereiden (individu)

> Ontwikkelingsgericht, observeren, plan maken, feedback vragen aan werkbegeleider

Jasper

6.2c Kinderactiviteit uitvoeren (individu) Een goed gesprek

uitvoeren van 5.2c, interactie met kind, evalueren, overdracht met ouder

Kim

7.2c Kinderactiviteit voorbereiden (individu)

> welbevinden observeren, plan maken, feedback vragen aan werkbegeleider

Marlous

8.2c Kinderactiviteit uitvoeren (individu) en Een goed gesprek

uitvoeren van 7.2c, interactie met kind, evalueren, overdracht met ouder

Marlou

9.2c Kinderactiviteit voorbereiden uitvoeren (groep)

> Ontwikkelingsgericht observeren, plan maken, feedback vragen aan werkbegeleider

Marianne

10.2c Kinderactiviteit voorbereiden (groep) en Een goed gesprek

uitvoeren 9.2c, interactie met kinderen, evalueren, overdracht met ouders

met de hele groep op 8 april

11.2c Kinderactiviteit voorbereiden uitvoeren (groep) + Een goed gesprek >

Welbevinden, observeren, kindgesprekken, feedback vragen aan werkbegeleider

uitvoeren, interactie met kinderen, groepsdynamiek, evalueren, ouder-kindgesprek

Bewijsstuk 3: Kerntaak 3 en 6

Eigen onderzoeksinventarisatie in de ontwikkelgroep

Creativiteit in de integrale opdrachten. Leerjaar 1.

1.1 wie ben ik

Creativiteit zit in het vormgeven van een portfolio met behulp van beeldende aspecten.

Suggesties:

- * keuze laten hoe ze portfolio vormgeven (multomap niet verplichten)
- * Ook in de levensbiografie een item wijden aan creativiteit, waar sta je, wat kan je waar wil je naar toe?
- * De presentatie is 1 op 1 aan de LB docent. Een keuze laten hoe er gepresenteerd wordt waarbij de student in combinatie met het portfolio het best tot zijn recht komt.

1.2. leefwereld van het kind

Creativiteit zit in het bedenken en uitvoeren van het product. Moet creatief en informatief zijn.

Opm:

- * Een mooie open opdracht waarbij de student wordt gestimuleerd om creatief te denken en te handelen (oplossingsgericht voor een probleem) zowel inhoudelijk als qua vorm.

1.3. Wat gaan we doen vandaag

Creativiteit zit in het bedenken en het maken van activiteiten voor een doelgroep m.b.v. kunstvakken en sport.

Opm, en suggesties:

- * Open opdracht met keuze voor studenten.
- * Er zijn meer disciplines die kunnen worden gebruikt zoals Natuur, film, dans, poëzie .
- * De studenten kennis laten maken met mono-, multi-, interdisciplinariteit i.h.k.v. activiteiten.

2.1 opvang bieden, werkveld oriëntatie

Creativiteit zit in bedenken en maken van informatiestand voor een doelgroep.

Opm en suggestie

* Een belangrijk onderdeel is de presentatie als middel om informatie over te brengen, dat zou gekoppeld kunnen worden met vaardigheden van drama en beeldend/vormgeving en audio-visueel/multimedia.

*

2.2 onderdeel dagprogramma

Creativiteit zit in het bedenken en uitvoeren van ontwikkelingsgerichte activiteit.

Opm. en suggesties:

* Een verbinding leggen van alle aspecten uit stof van integrale opdracht 1.3.

* Verbinding met pedagogiek: visie op creatieve ontwikkeling bijv. Reggio Emilia, montessori etc.

* Aandacht voor interactie vaardigheden via de rol van de activiteitenbegeleider.

2.3 info en ouderavond

Creativiteit zit in het bedenken van relevante informatie voor de doelgroep ouders en het overbrengen ervan. (vorm)

Opm. en suggesties:

* De voorbereidingsfase is uitgebreid uitgestippeld, suggestie om creativiteit te verhogen is om meer ruimte voor onderzoek te laten doen, en feedback daarop.

3.1 van Schoolcultuur naar werkcultuur

Opm. en suggesties,

* deze integrale opdracht bestaat uit meerdere losse opdrachten waarbij de student vragen moet beantwoorden. Om de creativiteit in denken/handelen te vergroten zou een meer onderzoekmatige opzet passen waarbij in enige mate ruimte is voor de student om eigen leervragen te bedenken en te onderzoeken alsmede uit te voeren.

3.2 in contact

Creativiteit zit in bedenken en het uitvoeren van een informatieve presentie rondom referentiekaders.

Opm. en suggesties

* Beeldend wordt expliciet genoemd. Communiceren (contact maken) is bij uitstek geschikt mbv. alle kunstvakken. (100 talen Reggio Emilia)

3.3. Ik zie ik zie wat jij niet ziet

4.1. ontwikkelingsgerichte activiteiten

Creativiteit zit in het bedenken en uitvoeren van drie ontwikkelingsgerichte activiteiten.

Opm. en suggesties:

* Een verbinding leggen van alle aspecten uit stof van integrale opdracht 1.3. en 2.2.

* Verdere verdieping van kunsteducatie, natuur en sport

4.2 Faciliterende werkzaamheden

4.3 Klaar over

Creativiteit zit in het maken van een beeldende collage als student en de persoonlijke groei.

Opm en suggesties

* De te behandelen onderwerpen/vragen zijn uitgebreid uitgestippeld. Wellicht per activiteit meer ruimte voor eigen inbreng van student. Zoals in de laatste activiteit: wil je nog iets kwijt?

* Ter vergroting van de creativiteit zou een digitale of audio/visuele collage ook tot de mogelijkheden kunnen behoren

* Creativiteit in combinatie met de activiteiten/kunstvakken en sport worden niet genoemd in de uitwerking, terwijl het een wezenlijk onderdeel is geweest in diverse integrale opdrachten. Wat mij betreft meenemen en student hierop laten reflecteren zowel vakinhoudelijk als i.h.k.v. persoonlijke groei.

Bewijsstuk 4: Kerntaak 2, 3 en 5 en 6

Uitwerking resultaat onderwijsontwerp: Integrale opdracht

Leereenheid 5.2c Kinderactiviteit voorbereiden (individu)

Basisdeel

n.v.t.

Profieldeel

Kerntaak 1: Opvoeden en ontwikkelen van het kind/de kinderen in de kinderopvang

P1-K1-W2 Stelt een activiteitenprogramma op (G)

P1-K1-W3 Maakt een plan van aanpak voor de begeleiding (G)

P1-K1-W4 Zorgt voor uitvoering van het dagprogramma (G)

Werkveld en context: PW3 Stage lopen in de Kinderopvang en lessen op school.

Beginvereisten: Je hebt de integrale opdrachten die te maken hebben met activiteiten te weten: 1.3. 2.2 en 4.1 voldoende behaald

Leerweg: BOL

1. Inleiding:

Tijdens deze leereenheid leer je heel gericht kijken naar een kind. Het is belangrijk dat je inzicht hebt in de ontwikkeling en hoe je deze het beste kunt stimuleren. Je zult binnen deze leereenheid, leren om kindgericht te werken.

Doel: je maakt een plan van aanpak voor een activiteit en voer deze uit.

2. Integrale opdracht.

In deze opdracht ga je een kind observeren, je bespreekt dit met je werkbegeleider, je maakt een plan van aanpak en je voert de activiteit uit.

Doel: Aan het eind van deze periode kan je na een observatie aan de hand van een plan van aanpak, een individuele ontwikkelingsgerichte kinderactiviteit uitvoeren.

3. Ondersteunende leeractiviteiten:

Kennis:

- Gesprekstechnieken
- Ontwikkelingspsychologie
- Plan v. Aanpak
- Observeren en rapporteren
- Begeleiden
- Activiteiten
- Creativiteit
- Methodisch werken (binnen organisatie)
- Pedagogische visies

Vaardigheden:

- Communicatieve vaardigheden
- Creatief denken en handelen
- Observeren en rapporteren
- Overleggen
- Kindgericht werken
- Samenwerken

4. Waardering:

O-V-G

5. Leermiddelen:

- Informatie uit eerdere leereenheden
- Boeken t.a.v. ontwikkelingspsychologie, methodisch werken, pedagogische visies, communicatieve vaardigheden.
- Beeldmateriaal
- Evt. andere informatie die aansluit op bovenstaande kennis en vaardigheden

6. Producten en diensten

- Observatie en conclusie
- Plan van aanpak
- Drie activiteiten en uitwerking van bevindingen/resultaten

- Schriftelijke evaluatie op leerproces

Integrale Opdracht:

Stappenplan leereenheid

Vorbereiden van de opdracht

- Je bepaalt in overleg met je stagebegeleidster welk kind je gaat observeren en brengt de ouders/verzorgers van het kind op de hoogte van je observatie voornemen.
- Je bepaalt je observatiedoel, deze moet te maken hebben met tenminste 1 ontwikkelingsgebied, bijv. motorische ontwikkeling en bepaalt aan de hand daarvan je observatiemethode die gebruikt wordt in de instelling.
- Je bereidt de observatie voor en voert deze uit en trekt een conclusie op basis van de informatie uit de observatie.
- Je observeert tijdens het kind dat je gekozen hebt op tenminste 3 verschillende momenten (bijv. een eet-, slaap- en breng/haalmoment) Daarbij kijk je hoe dit kind tijdens deze momenten gestimuleerd wordt in zijn/haar ontwikkeling. Zorg dat je alles opschrijft wat je ziet (open observatie). Je schrijft een conclusie (wat ging er goed, wat ging er minder goed).
- De conclusie bespreek je met je werkbegeleidster.

Uitvoeren van de opdrachten

- Op basis van de conclusies maak je plan van aanpak en bedenk en bereid je drie ideeën voor als activiteit die goed zouden kunnen passen bij de ontwikkeling en interesses van het kind. Je werkt de ideeën uit, zodat er ruimte is voor jou als begeleider om te improviseren tijdens de activiteit.
- Je maakt een planning voor de uitvoering van een activiteit. Je zorgt dat je een tijdstip plant die past binnen het dagprogramma.
- Bespreek de activiteiten en de planning met je werkbegeleidster.
- Je gaat één van de drie activiteiten uitvoeren die je hebt voorbereid.
- Indien mogelijk kiest het kind uit de drie activiteiten één activiteit om uit te voeren.
- Je geeft tijdens de activiteit passende, professionele begeleiding aan het kind.

Terugkijken; evalueren

Uitvoering en evaluatie

1. Je vraagt je stagebegeleidster om schriftelijke feedback ten aanzien van de uitvoering van de activiteit. Eventueel kun je hiervoor zelf een evaluatieformulier maken.
2. Je evalueert schriftelijk op het proces en de producten die je gemaakt hebt. Hierbij is het belangrijk dat onderstaande onderdelen in elk geval terugkomen: Onderbouw je antwoorden met argumenten. De volgende vragen moeten in ieder geval beantwoordt worden.
  - a. Op welke manier heb je een koppeling gemaakt van je conclusies uit de observatie naar jouw plan van aanpak?
  - b. Welke activiteiten heb je voorbereid en waarom heb je deze activiteiten voorbereid?
  - c. Waarom heb er uiteindelijk voor gekozen om de activiteit uit te voeren die je uitgevoerd hebt?
  - d. Ben je achteraf blij met deze keuze?
  - e. Op welke wijze heb je het kind begeleid bij de activiteit?

- f. Ben je tevreden over de manier waarop je het kind begeleid hebt?
- g. Op welke manier heb je met je werkbegeleidster overlegd?
- h. Ben je tevreden over het overleg met je werkbegeleidster?
- i. Wat is je ervaring in het begeleiden voor wat betreft de interactie met het kind?

Bewijsstuk 5: Kerntaak 2, 3 en 5 en 6

Uitwerking resultaat onderwijsontwerp: Integrale opdracht

Zorg & Welzijn

Pedagogisch Werk

P1:
Pedagogisch medewerker kinderopvang

P2:
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker

P3:
Onderwijsassistent

Leereenheid 6.2c Kinderactiviteit deel 2 (individueel) en goed gesprek

Basisdeel

Kerntaak 1: Begeleiden van kinderen bij hun ontwikkeling
B1-K1-W5 Stimuleert de ontwikkeling door het aanbieden activiteiten (G)

Profieldeel

Kerntaak 1: Opvoeden en ontwikkelen van het kind/de kinderen in de kinderopvang
P1-K1-W2 Stelt een activiteitenprogramma op (G)
P1-K1-W3 Maakt een plan van aanpak voor de begeleiding (G)
P1-K1-W4 Zorgt voor uitvoering van het dagprogramma (G)
P1-K1-W1 Voert gesprekken met de ouders/vervangende opvoeders en het kind (V)

Werkveld en context: PW3 stage lopen in de kinderopvang en lessen op het ROC.

Beginvereisten: De student heeft de integrale 5.2c voldoende behaald.

Leerweg: BOL

1. Inleiding:

Tijdens deze leereenheid leer je hoe je kinderactiviteiten ontwerpt en uitvoert in aansluiting op de ontwikkelingsbehoefte van een kind en ga je een ouder/kind gesprek leiden.

Het is belangrijk dat je inzicht hebt in de ontwikkeling van een kind en hoe je deze m.b.v. activiteiten het beste kunt stimuleren en daarvan je bevindingen mondeling kunt overbrengen aan ouders/verzorgers.

Doel: Je observeert een kind en maakt een ontwikkelingsgerichte activiteiten. Je voert deze uit en houdt een ouder/kind gesprek o.l.v. stagebegeleider.

2. Integrale opdracht.

In deze opdracht ga je een kind observeren. Je bespreekt de observatie met je werkbegeleider.

Vervolgens maak je een plan van aanpak en ontwerpt en voert activiteiten uit. De ervaring hiervan koppel je mondeling terug in een ouder/kind gesprek.

Doel: Aan het eind van deze periode kan je na een observatie aan de hand van een plan van aanpak, een individuele ontwikkelingsgerichte activiteiten uitvoeren en de conclusies daarvan overbrengen aan ouders/verzorgers in een ouder/kind gesprek

3. Ondersteunende leeractiviteiten:

Kennis:

- Gesprekstechnieken
- Ontwikkelingspsychologie
- Plan v. aanpak
- Observeren en rapporteren
- Begeleiden
- Activiteiten
- Creativiteit
- Methodisch werken (binnen organisatie)
- Pedagogische visies

Vaardigheden:

- Communicatieve vaardigheden
- Gesprek leiden
- Creatief denken en handelen
- Observeren en rapporteren
- Overleggen

4. Waardering:

O-V-G

5. Leermiddelen:

- Informatie uit eerdere leereenheden
- Boeken t.a.v. ontwikkelingspsychologie
- communicatieve vaardigheden
- activiteiten vakken en creatief denken.
- Beeldmateriaal
- Evt. andere informatie die aansluit op bovenstaande kennis en vaardigheden

6. Producten en diensten

- Observaties en conclusie
- Plan van aanpak
- Vijf activiteiten en uitwerking van bevindingen/resultaten

- Voorbereiding van ouder/kind gesprek
- Verslag van ouder/kind gesprek
- Schriftelijke evaluatie op leerproces
-

Stappenplan leereenheid

Stap 1: Voorbereiden van de opdracht

Inventariseren en oriënteren

- Je gebruikt een geschikt leerdoel vanuit LOB/SLB en bepaalt op welk niveau je het leerdoel wilt bereiken.
- Voordat je de opdracht bij Stap 2 gaat uitvoeren ben je in overleg met je werkbegeleider, aanwezig bij een ouder/kind gesprek o.l.v. je werkbegeleider en je bespreekt het na met name op informatie overdracht en de rol van het leiden van een gesprek
- Je bepaalt in overleg met je werkbegeleider welk kind je gaat observeren en brengt in samenwerking met je werkbegeleider in een gesprek, de ouders/verzorgers van het kind op de hoogte van het voorgenomen traject observatie – activiteiten – conclusie – terugkoppelingsgesprek.
- Je bepaalt het observatiedoel, deze moet te maken hebben met tenminste één ontwikkelingsgebied. Je werkt met de observatiemethode die gebruikt wordt in de instelling. Je bereidt de observatie voor en voert deze uit en trekt een conclusie op basis van de informatie uit de observatie.
- Je observeert tijdens het kind dat je gekozen hebt op tenminste drie verschillende momenten (bijv. een activiteit-, eet-, slaap- en breng/haalmoment) Daarbij kijk je hoe dit kind tijdens deze momenten gestimuleerd wordt in zijn/haar ontwikkeling. Zorg dat je alles opschrijft wat je ziet (open observatie). Je schrijft een conclusie (wat ging er goed, wat ging er minder goed). De conclusie bespreek je met je werkbegeleider.

Stap 2: Uitvoeren van de opdrachten

Uitvoeren

- Op basis van de conclusie maak je plan van aanpak en bedenk en bereid je vijf activiteiten voor op het die goed zouden kunnen passen bij de ontwikkeling en interesses van het kind. In de activiteiten is voor het kind ruimte voor creatieve ontwikkeling.
- Je maakt een planning voor de uitvoering van een activiteit. Bespreek de activiteiten en de planning met je werkbegeleider.
- Je gaat drie van de vijf activiteiten uitvoeren die je hebt voorbereid. Indien mogelijk kiest het kind uit de vijf activiteiten één activiteit om uit te voeren. Je geeft tijdens de activiteit passende, professionele begeleiding aan het kind.
- Je vraagt je werkbegeleider om schriftelijke feedback ten aanzien van de uitvoering van de activiteit.
- Je werkt de bevindingen van de activiteiten uit in resultaten en bespreekt dit met de werkbegeleider.
- Je werkt een voorbereiding uit van het ouder/kind gesprek en bespreekt dit met de werkbegeleider. Je koppelt onder leiding van de werkbegeleider de resultaten terug tijdens het ouder/kind gesprek
- Je maakt een verslag van het ouder/kind gesprek en bespreekt dit met de werkbegeleider

Stap 3: Terugkijken; evalueren

Uitvoering en evaluatie

Je evalueert schriftelijk op het proces en op de producten die je gemaakt hebt. Reflecteer op je eigen handelen, waarom je keuzes hebt gemaakt voor activiteiten en wat ging er goed en wat is voor verbetering vatbaar t.a.v. jouw functioneren tijdens activiteiten en het ouder/kind gesprek

In de evaluatie en reflectie komt in ieder geval het volgende aan de orde:

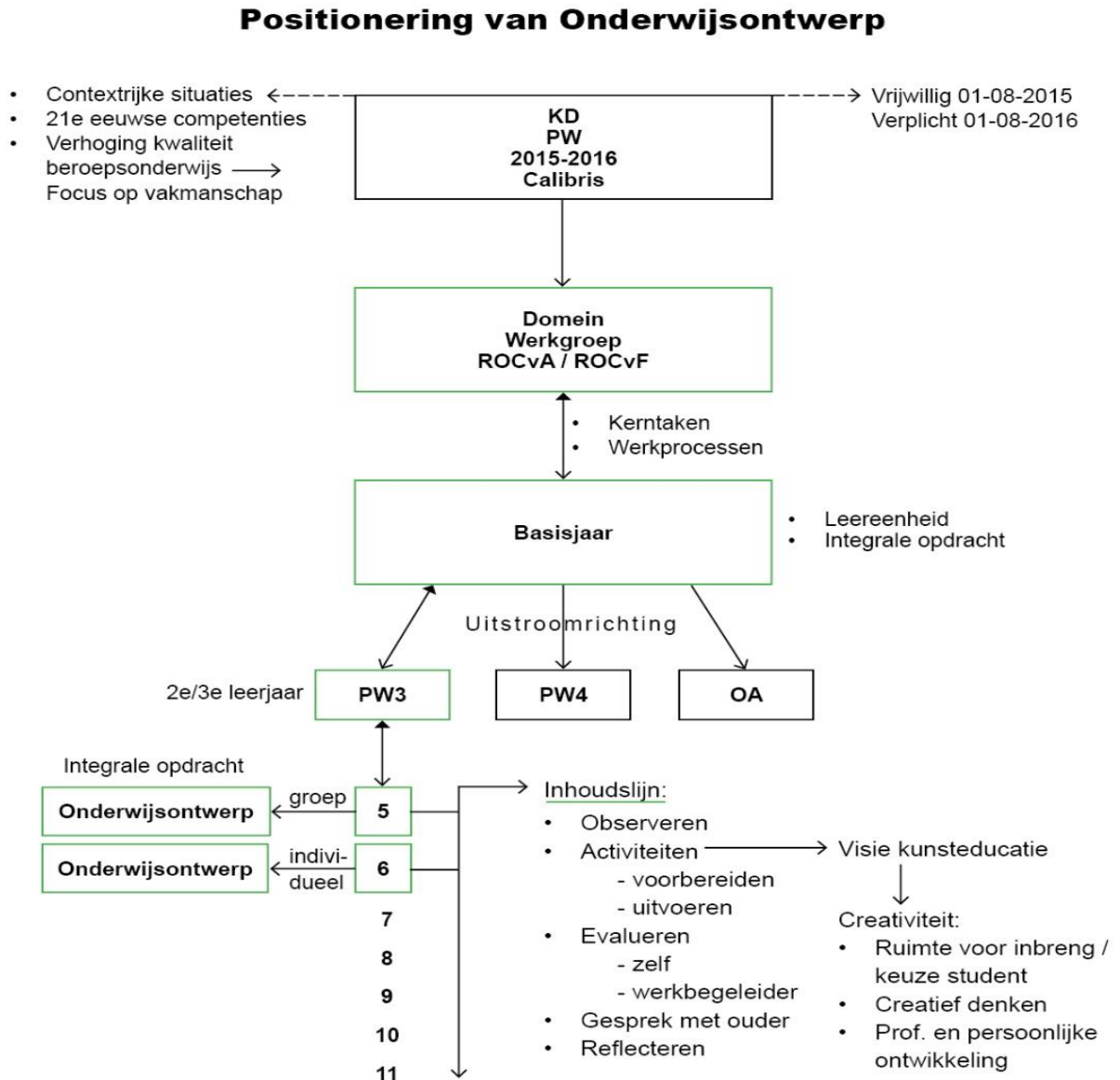
- jouw leerdoel (op welk niveau heb je je leerdoel bereikt?)
- jouw functioneren als observator
- de activiteiten die je ontworpen hebt.
- jouw functioneren als begeleider tijdens de activiteiten
- jouw functioneren tijdens het ouder/kind gesprek

Je levert je schriftelijke evaluatie in bij je werkbegeleider en bespreekt het verslag met je werkbegeleider.

Welke ontwikkelingspunten neem je mee in het vervolg van je leerproces?

Bewijsstuk 6: Kerntaak 2, 3 en 5 en 6

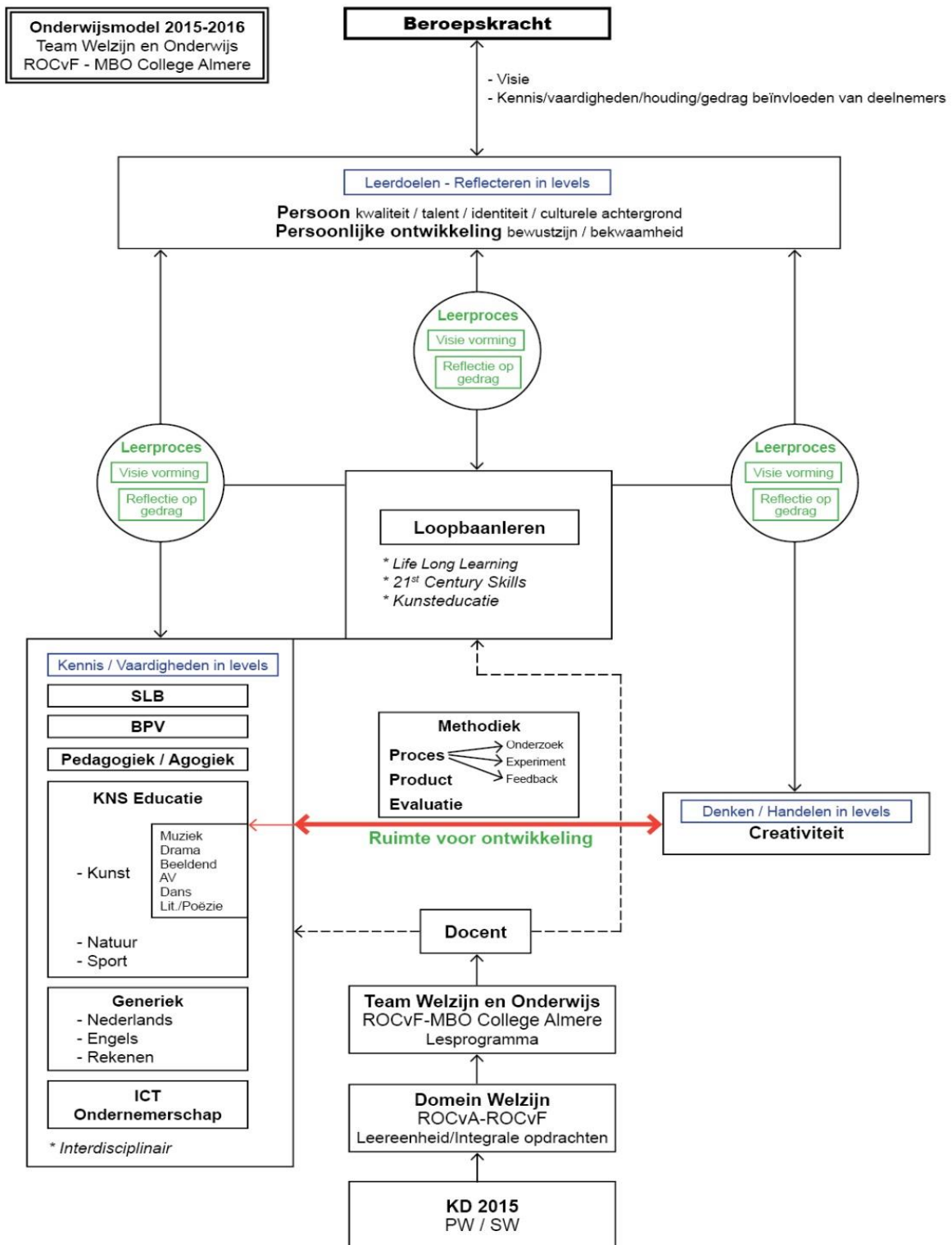
Zelf ontwikkeld: Schematisch overzicht van positie onderwijsontwerp

Bewijsstuk 7: Kerntaak 2, 3 en 5 en 6

Zelf ontwikkeld: Schematisch overzicht van visie kunsteducatie/creativiteit.

Compleet onderwijsmodel voor Team Welzijn en Onderwijs.

Bewijsstuk 8: Kerntaak 2, 3 en 5 en 6

Resultaat van doelen LC Presentatie: onderwijsontwerp

Meerkeuze quiz. Presentatie onderwijsontwerp Jasper van Pelt

1. Welk document vormt de basis van het onderwijsontwerp en vanuit welke visie is het gemaakt?

- a. Kwalificatiedossier, vanuit de visie van LC scholing
- b. Inspectiekader, vanuit de visie van kunsteducatie W&O Almere.
- c. Kwalificatiedossier, vanuit de visie van kunsteducatie W&O Almere.
- d. Inspectie kader, vanuit de visie van LC scholing

2. Wat is in grote lijnen de inhoud van het onderwijsontwerp?

- a. activiteiten (voorbereiden en uitvoeren) – gesprek met ouders.
- b. observeren – verzorgende taken - evalueren
- c. observeren – activiteiten (voorbereiden en uitvoeren) – evalueren – gesprek met ouders.
- d. observeren – verzorgende taken (voorbereiden en uitvoeren) – evalueren – gesprek met ouders.

3. Welke rol had ik m.b.t. het onderwijsontwerp?

- a. Docent
- b. Ontwikkelaar
- c. Controleur
- d. Toetsconstructeur

4. Waar moest ik in mijn rol het meeste rekening mee houden? Welk antwoord past het best?

- a. kerntaken en mensen
- b. KD en mensen
- c. Het domein en mijn team
- d. Het KD en Kunsteducatie visie

5. Met welke mensen heb ik te maken gehad voor het onderwijsontwerp?

- a. Manager en Team
- b. Manager en kunstvakdocenten en team en domein en werkveld
- c. Manager en domein en individuele docenten.
- d. Manager en kunstvakdocenten en werkveld.

6. Wat heb ik moeten doen om het onderwijsontwerp gerealiseerd te krijgen?

- a. Overleggen – communiceren van Visie – presenteren - ontwikkelen
- b. ontwikkelen en presenteren
- c. bedenken – overleggen - presenteren
- d. Brainstormen – communiceren - presenteren

7. Welke relatie is er met onderzoek van Marzano en het onderwijsontwerp?

- a. Methodische principes
- b. Er is onderzocht wat werkt in de klas
- c. Huiswerk en oefening
- d. doelen stellen en feedback

8. Welke bronnen van Marzano heb ik gebruikt?

- 3
- a. wat werkt in de klas en coaching & reflectie in de klas
  - b. wat werkt in de klas en klaar voor de 21^e eeuwse eeuw.
  - c. klaar voor de 21^e eeuwse eeuw coaching & reflectie in de klas
  - d. coaching & reflectie in de klas, wat werkt in de klas en klaar voor de 21^e eeuwse eeuw.

9. Wat zijn mijn sterke kanten in het proces?

- 5
- a. Denken/Brainstormen/open staan voor ideeën
  - b. Loslaten/ verbindingen maken
  - c. Stimuleren/ontwikkelen/overleggen
  - d. Doelen stellen

10. Wat zijn mijn minder sterke kanten in het proces?

- 5
- a. Brainstormen
  - b. informatie overbrengen
  - c. Verbindingen maken
  - d. stimuleren.

	Onvoldoende	Voldoende	Goed
1+2 Aan het eind van de presentatie kennen de deelnemers de inhoud van het onderwijsontwerp.	0 t/m 5 juist	6 t/m 7 juist 7 punt	8 t/m 10 juist
3+4 Aan het eind van de presentatie weten de deelnemers mijn rol m.b.t. het onderwijsontwerp.	0 t/m 5 juist	6 t/m 7 juist 6 punt	8 t/m 10 juist
56 Aan het eind van de presentatie hebben de deelnemers een duidelijk beeld van mijn handelen m.b.t. het onderwijsontwerp.	0 t/m 5 juist	6 t/m 7 juist	8 t/m 10 juist 9 punt
78 Aan het eind van de presentatie weten de deelnemers de relatie van Marzano m.b.t. het onderwijsontwerp	0 t/m 5 juist	6 t/m 7 juist	8 t/m 10 juist 9 punt
910 Aan het eind van de presentatie weten de deelnemers mijn sterke kanten en mijn minder sterke kanten in mijn rol m.b.t. het onderwijsontwerp.	0 t/m 5 juist	6 t/m 7 juist	8 t/m 10 juist 10 punt

Bewijsstuk 9: Kerntaak 1, 2, 3 en 5 en 6

Reactie van Jos Hamers op LC Presentatie: onderwijsontwerp

Reactie op presentatie onderwijsontwerp

Je presentatie was heel verrassend, creatief en activerend. Sommige mensen werden even “overvallen” volgens mij...

Dat zal bij creatieve geesten passen.

Het integrale ontwerp is ook relevant en draagt bij aan de kwaliteit van de opleiding.

Het ontwerp is gecommuniceerd met het team en heeft een dialoog aangevoerd en tot een visie geleid.

De link naar Marzano zit vooral in het stellen van uitdagende doelen en het geven van adequate feedback.

Daarbij zouden leerlingen studenten ook ruimte moeten hebben om eigen doelen te stellen. Hier zit ook je visie- dilemma tussen ruimte bieden en structuur.

Al jaren in de pedagogiek door Theodor Litt ook bekend als “Führen oder wachsen lassen” in het begin van de 20e eeuw.

Blijvende boeiende spanning. Je noemt ook nog het op meerdere niveaus insteken bij differentiatie.

Het ontwerp is getoetst aan het inspectiekader en betreft het onderdeel Samenhang in het onderwijsproces.

Ik kon als relatieve buitenstaander niet precies de stappen in je stuk volgen.

Het lijkt me goed om bij je portfolio duidelijker te werken met een korte inleiding bij een onderdeel/ paragraaf.

Dat zal de leesbaarheid zeker bevorderen.

Bewijsstuk 10: Kerntaak 1

Opdracht voor studenten: reflecteren op leerdoelen in levels (Marzano)

Opdracht 24 Muziekportfolio 4

Aan het eind van de vierde periode lever je muziekportfolio 4 in.

Schrijf een evaluatie in EIGEN WOORDEN van minimaal een A4 over het afgelopen jaar voor wat betreft Muziek en de basisschool. Beschrijf vooral een ontwikkeling die jij het doorgemaakt (het proces) en beschrijf ook wat je vond van de opdrachten en het werk (het product) wat je daarvoor allemaal gemaakt hebt.

In je procesevaluatie kijk je vooral deze periode terug op je leerdoel voor wat betreft jouw creativiteitsontwikkeling. Geef aan en motiveer op welk level jouw creativiteitsontwikkeling is geweest in deze periode.

Level 1: De student heeft geen zichtbare creativiteitsontwikkeling doorgemaakt.

Level 2: De student heeft een minimaal zichtbare creativiteitsontwikkeling doorgemaakt.

Level 3: De student heeft in voldoende mate een zichtbare creativiteitsontwikkeling doorgemaakt.

Level 4: De student heeft in ruime mate een zichtbare creativiteitsontwikkeling doorgemaakt.

Level 5: De student heeft in ruime mate een zichtbare creativiteitsontwikkeling doorgemaakt en toont dit aan m.b.v. bewijsstukken.

Level 6: De student heeft in ruime mate een zichtbare creativiteitsontwikkeling doorgemaakt en toont dit aan m.b.v. bewijsstukken en kan een link leggen naar theorie.

Level 7: De student heeft in ruime mate een zichtbare creativiteitsontwikkeling doorgemaakt en toont dit aan m.b.v. bewijsstukken en kan een link leggen naar theorie en kan tevens beschrijven op welke manier creativiteit een rol speelt in de persoonlijke ontwikkeling.

Bewijsstuk 11: Kerntaak 1

Opdrachten voor studenten in het kader van creativiteit en muzikale ontwikkeling. Voorkennis activeren en doelen stellen.

1. We bekijken samen met de klas de filmpjes over creativiteit en muziek. Beschrijf per filmpje wat je creatief vindt in combinatie met muziek.

Youtube voorbeelden van creativiteit.

- a. Kawehi – Michael Jackson tribute <https://www.youtube.com/watch?v=jMNIvLiCnw8>
  - b. Kawehi - Payphone
<https://www.youtube.com/watch?v=EFRzmUJ3fzw&list=TLSPA2wJ6mXSi5o8z00q732HLjvpvnHbwB>
  - c. Tuning the guitar music https://www.youtube.com/watch?v=OZqb_9qnXKM
  - d. Happy – Trombone Loop <https://www.youtube.com/watch?v=ZxODzxY6AvI>
  - e. Voice and loops <https://www.youtube.com/watch?v=Eci4nqyGUu0>
  - f. 3 instruments at the same time <https://www.youtube.com/watch?v=sE2jy23iG2M>
  - g. Pen tapper https://www.youtube.com/watch?v=GP_aV_SdJLc
  - h. Fluit en beatbox <https://www.youtube.com/watch?v=HoiMgC0uG8Y>
2. Wat noem je creativiteit? Geef drie definities die je hebt gevonden en formuleer zelf een definitie die op jou van toepassing is.
3. Brainstorm 10 onderwerpen die te maken hebben met muziek en creativiteit.
4. Omschrijf je beginsituatie in muziek en creativiteit
5. Wat vind je interessant aan muziek?
6. Wat zijn je leervragen op het gebied van muziek? (wat wil je leren)
7. Omschrijf je persoonlijk creatief muzikaal doel wat je bereikt wil hebben na 7 lessen?

Bronnen

De map: klassenmanagement en didactische flexibiliteit

Marzano, 2003, Wat werkt op school? research in actie

Robert Marzano, Debra Pickering & Jane Pollock, Wat werkt in de klas? Research in actie. Vlissingen 2009: Bazalt (www.bazalt.nl).

Marzano, 2011, De kunst en wetenschap van het lesgeven.

Non verbale representatie: <http://www.onderwijsmaakjesamen.nl/actueel/denkbeelden-non-verbale-representatie-in-praktijk/>

ruimte inbreng student.

<http://www.waarden.org/studie/hoeken/2artikelen/visies/>

Driestar educatief De invloed van verwachting in het klaslokaal. Joanne Bouman
4 stappen model Marzano (2010) Art and science of teaching, high expectations for all

Rijke leeromgeving: kennisplatform voor het onderwijs
www.wij-leren.nl